

Kumlinge kommun
SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
BILDNINGSNÄMNDEN §2020:31 - 35

BILDNINGSNÄMNDEN §2020:31-

Sammanträdestid: 8 september kl. 18:30-20:00

Sammanträdesplats: Skolans matsal

Beslutande:

Ordinarie:

- Torbjörn Engman, ordförande
 Åke Sundman, vice ordf.
 Kent Schåman
 Ingrid Palmroos

Ersättare i kallelseordning:

- Beata Enqvist
 Mikael Engblom

Övriga

- Annika Fredriksen, styrelsens representant
 Karolina Strand, skoldirektör
 Kaj Törnroos, skolans föreståndare
 Gun-Mari Lindholm, styrelsens ordförande

Underskrifter:

Torbjörn Engman
Ordförande

Karolina Strand
Protokollförare

Justering

Ingrid Palmroos / IP
Protokolljusterare

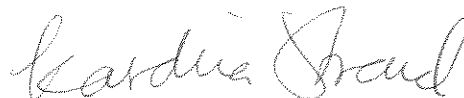

Beata Enqvist / BE
Protokolljusterare

Protokollet officiellt framlagt till påseende på kommunens
digitala anslagstavla den 15.9.2020

Intygar, tjänsteställning:

Skoldirektör

Utdragets riktighet bestyrker

Kumlinge kommun
SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
BILDNINGSNÄMNDEN

datum
8.9.2020

sida

**KALLELSE TILL SAMMANTRÄDE FÖR
BILDNINGSNÄMNDEN**

TID: 8 SEPTEMBER 2020 KL 18:30

PLATS: Skolans matsal

ÄRENDEN SOM KOMMER ATT BEHANDLAS

- §31 SAMMANTRÄDETS LAGLIGHET OCH BESLUTSFÖRHET**
- §32 VAL AV PROTOKOLLJUSTERARE**
- §33 FASTSTÄLLANDE AV FÖREDRAGNINGSLISTAN**
- §34 Avtal om samordning av skolpsykologer på Åland**
- §35 Förslaget till ny landskapsförordning för barnomsorg och skola till kännedom**

Det justerade protokollet från sammanträdet jämte besvärs anvisning hålls officiellt framlagda den 15.9.2020 på kommunens digitala anslagstavla

Ordförande Torbjörn Engman

Genom Karolina Strand, skoldirektör

Denna kallelse till sammanträde har anslagits på anslagstavlan för offentliga kungörelser den 31.8.2020

Intygar Karolina Strand, skoldirektör

BE IP

Protokolljusterarnas signaturer

Utdragets riktighet bestyrker

Kumlinge kommun SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
BILDNINGSNÄMNDEN

datum
8.9.2020

sida

FASTSLAGEN FÖREDRAGNINGSLISTA

- §31 SAMMANTRÄDETS LAGLIGHET OCH BESLUTSFÖRHET
- §32 VAL AV PROTOKOLLJUSTERARE
- §33 FASTSTÄLLANDE AV FÖREDRAGNINGSLISTAN
- §34 Avtal om samordning av skolpsykologer på Åland
- §35 Förslaget till ny landskapsförordning för barnomsorg och skola till kännedom

BE IP

Protokolljusterarnas signaturer

Utdragets riktighet bestyrker

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
BILDNINGSNÄMNDEN

datum sida
8.9.2020

§31 - SAMMANTRÄDETS LAGLIGHET OCH BESLUTSFÖRHET

Ordförande läser upp kallelsen till sammanträdet. På kallelsen skall vara antecknat sammanträdesplats och tidpunkt samt vilka ärenden som skall behandlas. De närvarande antecknas i närvarolistan. Enligt 23 § i kommunallagen är nämnden beslutför då minst hälften av ledamöterna är närvarande. Ordförande konstaterar att sammanträdet är lagligen sammankallat och beslutfört.

§32 - VAL AV PROTOKOLLJUSTERARE

Två ledamöter utses att justera sammanträdet protokoll innan det datum då det är framlagt till påseende.

FÖRSLAG

Palmroos och Enqvist föreslogs

BESLUT

Ledamöterna Palmroos och Enqvist utsågs att justera protokollet över sammanträdet.

§33 - FASTSTÄLLANDE AV FÖREDRAGNINGSLISTAN

Ordförande läser upp föredragningslistan.

FÖRSLAG

Föredragningslistan fastställs.

DISKUSSION

BESLUT

Enligt förslag.

BE IP

Protokolljusterarnas signaturer

Utdragets riktighet bestyrker

Kumlinge kommun SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
BILDNINGSNÄMNDEN

datum sida
8.9.2020

§ 34 Avtal om samordning av skolpsykologer på Åland

Bakgrunden till detta är att det i minst 20 år tillbaka har diskuterats att man borde skapa en gemensam organisation för Ålands barnomsorgs- och skolpsykologer. Förhoppningen är att en gemensam organisation för skolpsykologer på Åland ska underlätta rekryteringen av nya psykologer och ge andra positiva synergier.

Vi behöver godkänna avtalet och gå med i organisationen för att också kunna få ta del av den, se bilaga 1 a-c.

Vi kan också komma med förslag på vad organisationen ska heta. Ifall bildningsnämnden i Kumlinge kommun godkänner avtalet och går med i den gemensamma organisationen för skolpsykologer på Åland är nästa steg i processen att köpa in ett gemensamt journalföringssystem.

FÖREDRAGANDES FÖRSLAG

Bildningsnämnden i Kumlinge kommun föreslår att Kumlinge kommun går med som avtalspart och godkänner avtalsvillkoren för organiseringen av skolpsykologer på Åland. Ärendet förs vidare till kommunstyrelsen för avgörande. Paragrafen justeras omedelbart.

DISKUSSION

BESLUT

Enligt föredragandes förslag.

BE 1P

Protokolljusterarnas signaturer

Utdragets riktighet bestyrker

Kumlinge kommun

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
BILDNINGSNÄMNDEN

datum sida
8.9.2020

§ 35 Förslaget till ny landskapsförordning för barnomsorg och skola till kännedom

Förarbetet till förordningsförslaget grundar sig på den nya landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola som antogs av Lagtinget den 27 september 2019 och som träder i kraft 1 januari 2020.

I Landskapslagen om barnomsorg och grundskola (2020:32) finns bl.a. nya tjänstebestämmelser för ledande tjänstemän och personal inom utbildningsväsendet (se bilaga 3). Barnomsorgschef och utbildningschef är nya tjänster i den gemensamma barnomsorgs- och grundskolelagen som träder i kraft 1.1.2021. Skoldirektör har en ny tjänstebestämmelse, dvs grundskolechef i den nya barnomsorgs- och grundskolelagen.

Som bilaga 4 finns lagförslaget om distansundervisning

Som bilaga 5 finns LR:s mellanrapport gällande förverkligande av en grundskoleundervisning för personer som fullgjort läroplikten

Som bilaga 6 finns skoldirektörens utlåtande till förslag till ny landskapsförordning om barnomsorg och grundskola

FÖREDRAGANDES FÖRSLAG

Nämnden noterar det nya förordningsförslaget, bilaga 2 och bilaga 3, 4, 5, 6 till kännedom.

DISKUSSION

BESLUT

Enligt föredragandes förslag.

Enqvist avlägsnade sig 19:55 efter 35§ hade slutbehandlats

BE IP

Protokolljusterarnas signaturer

Utdragets riktighet bestyrker

Kumlinge kommun SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
BILDNINGSNÄMNDEN

datum
8.9.2020

sida

ANVISNING FÖR RÄTTELSEYRKANDE OCH BESVÄRSANVISNING

BESVÄRSFÖRBUD

Vad förbudet grundar sig på	Eftersom nedan nämnda beslut endast gäller beredning eller verkställighet, kan enligt § 112 kommunallagen rättelseyrkande inte framställas eller kommunalbesvär anföras över beslutet
	Paragrafer 35
	Besvär kan inte anföras över nedan nämnda beslut, eftersom skriftligt rättelseyrkande enligt § 110 kommunallagen kan framställas över beslutet (se instruktioner nedan under rättelseyrkanden)
	Paragrafer
	Enligt § 5 Förvaltningsprocesslagen/annan lagstiftning kan besvär inte anföras över nämnda nedan beslut
	Paragrafer och grund för besvärsförbudet:

ANVISNING FÖR RÄTTELSEYRKANDE

Myndighet till vilken rättelseyrkande kan framställas, samt tid för yrkande av rättelse	Den som är missnöjd med ovan nämnda beslut kan framställa ett skriftligt rättelseyrkande. Skriftligt rättelseyrkande får framställas av den som ett beslut avser eller den vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (part) samt av kommunmedlemmar. Myndighet hos vilken rättelse yrkas: Kumlinge kommun Bildningsnämnden 22820 Kumlinge Yrkandet skall framställas inom 14 dagar från delfåendet av beslutet. En part anses ha fått del av beslutet sju dagar efter dagen då brevet avsändes, om inte något annat påvisas. En kommunmedlem anses ha fått del av beslutet sju dagar efter att protokollet lagts fram offentligt på den digitala anslagstavlan.
Rättelseyrkandets innehåll	Av rättelseyrkandet skall framgå yrkandet och vad det grundar sig på. Yrkandet skall undertecknas av den som framställer det.

BE IP

Kumlinge kommun SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Organ
BILDNINGSNÄMNDEN

datum sida
8.9.2020

KOMMUNALBESVÄR

Besvärsmyndighet och besvärstid	<p>I nedan nämnda beslut kan ändring sökas skriftligt genom besvär. Ändring i beslut med anledning rättelseyrkanden kan sökas genom kommunalbesvär endast av den som framställt rättelseyrkandet. Om beslutet har ändrats med anledning av rättelseyrkandet, kan ändring i beslutet sökas genom kommunalbesvär också av en som är part eller kommunmedlem. Ett beslut får överklagas genom kommunalbesvär på den grunden att</p> <ol style="list-style-type: none">1. beslutet tillkommit i felaktig ordning,2. den myndighet som fattat beslutet har överskridit sina befogenheter eller3. beslutet annars strider mot lag. <p>Besvärsmyndighet är Ålands förvaltningsdomstol PB 31 22101 Mariehamn</p> <p>Paragrafer:</p> <p>Besvärstid: 30 dagar från delfåendet av beslutet.</p> <p>En part anses ha fått del av beslutet sju dagar efter dagen då brevet avsändes, om inte något annat påvisas. En kommunmedlem anses ha fått del av beslutet sju dagar efter att protokollet lagts fram offentligt på den digitala anslagstavlan.</p>
--	---

FÖRVALTNINGSBESVÄR

Besvärsmyndighet och besvärstid	<p>Besvärsmyndighet är Ålands förvaltningsdomstol PB 31 22101 Mariehamn</p> <p>Paragrafer: -</p> <p>Besvärstid: 30 dagar från delfåendet av beslutet.</p>
--	---

BESVÄRSSKRIFT

<p>Besvärsskrift</p> <p>I besvärsskriften skall anges</p> <ul style="list-style-type: none">- ändringssökandes namn, yrke, boningsort och adress- vilket beslut som överklagas- vilka ändringar som yrkas i beslutet- motiveringar till att beslutet bör ändras <p>Besvärsskriften skall undertecknas av ändringssökande själv eller av den som författat skriften. Om endast den som författat besvärsskriften undertecknar den, skall också yrke, boningsort och postadress anges.</p> <p>Till besvärsskriften skall fogas det beslut som överklagas, i original eller som officiellt bestyrkt kopia, och intyg om den dag från vilken besvärstiden skall räknas.</p>
<p>Inlämnande av besvärshandlingarna</p> <p>Besvärshandlingarna skall inlämnas till besvärsmyndigheten för besvärstidens utgång. Besvärshandlingarna kan även sändas med post eller genom bud, men i så fall på avsändarens eget ansvar. Handlingarna skall lämnas till posten i så god tid att de kommer fram innan besvärstiden går ut. Enligt lagen om domstolsavgifter kan domstolen ta ut en avgift för inlämnande av besvär. Kontakta respektive domstol för mer information.</p>

BE IP

Samarbetsavtal för skapandet av en gemensam barnomsorgs- och skolpsykologorganisation för Ålands barnomsorg och grundskolor.

1. AVTALSPARTER

Brändö kommun
Föglö kommun
Kumlinge kommun
Kökars kommun
Sottunga kommun
Norra Ålands högstadiesdistrikt
Södra Ålands högstadiesdistrikt
Bildningsnämnden i Mariehamn

2. AVSIKTEN MED AVTALET

Avtalsparterna besluter enligt detta avtal att skapa en gemensam skolpsykologorganisation för grundskolor och barnomsorg i kommunerna på Åland.

3. HUVUDMAN

Parterna har i och med detta avtal kommit överens om att Mariehamns bildningsnämnd fungerar som huvudman för en gemensam barnomsorgs- och skolpsykologorganisation.

4. GRUNDEN FÖR VERKSAMHETEN

Landskapslag om barnomsorg och grundskola.
Barn- och elevhälsans tjänster omfattar psykolog- och kuratortjänster.

I Landskapslagens del IV 2 kapitlet 4 §, framgår att kommunen ansvarar för barn- och elevhälsans psykolog- och kuratortjänster och stöd för barns och elevers utveckling och lärande ordnas.

I § 10 sägs att alla barn och elever ska ha en jämlik tillgång till barn- och elevhälsotjänster.

5. PERSONAL

Sex barnomsorgs- och skolpsykologer. Mariehamns stad åtar sig ansvaret som huvudman och de psykologer som överflyttas behåller tidigare avtalad lön. Psykologerna följer gällande tjänstekollektivavtal. En av psykologerna utses som ledande psykolog av styrgruppen.

6. EKONOMI

En gemensam budget för 2021 tas beslut om i och med godkännandet av detta avtal. Budgeten för 2021 återfinns i ärendet som godkänner verksamheten. Uppstartsverksamheten hösten 2020 finansieras med landskapsbidrag om 30 000 euro. En årlig budget tas fram av huvudmannen i samråd med styrgruppen.

7. FASTIGHETER

Ingen gemensam lokal finns. Skolpsykologerna använder tillfälliga utrymmen ute i skolorna och har egna kontorsutrymmen i norra Ålands och södra Ålands skoldistrikt samt i Mariehamn.

8. FÖRVALTNING

Mariehamns stad har genom sitt bildningskansli ansvaret för förvaltningen av den gemensamma organisationen.

9. REPRESENTATION OCH INFLYTANDE

Avtalets parter representeras i styrgruppen av skoldirektörerna.

10. ÖVRIGA BESTÄMMELSER

Barnomsorgs- och skolpsykologerna prioriterar självständigt inkomna ärenden.

11. ÄNDRING AV AVTAL

Avtalsparterna kan, under förutsättning att alla är eniga, göra ändringar i avtalet. Parterna kan yrka på ändring i avtalet. Ett sådant yrkande skall leda till omedelbar förhandling. Ändringar av avtalet görs genom samstämmiga beslut av avtalets parter.

12. SKADESTÅNDSANSVAR

Kostnader för skadeståndsansvar gällande tjänster som omfattas av detta avtal bokförs som gemensamma kostnader och fördelas mellan avtalskommunerna i förhållande till deras invånarantal.

13. AVGÖRANDE AV MENINGSSKILJAKTIGHETER

Tvister föranledda av detta avtal löses i första hand genom förhandlingar mellan kommunerna. Om kommunerna inte når samförstånd, ska ärendet avgöras som ett förvaltningsstvemål hos Ålands förvaltningsdomstol.

Avtalet träder i kraft 1.1.2021. Uppsägning av ingånget avtal kan tidigast ske efter 2 år då verksamheten utvärderats. Uppsägningstiden är 1 år räknat fr.o.m den tidpunkt samtliga avtalsparter bevisligen fått del av uppsägningen. Vid en eventuell upplösning av den gemensamma organisationen överförs avtalets förpliktelser till skoldistriktet och bildningsnämnden i Mariehamn, medan skärgårdskommunernas behov av skolpsykologer löses av de enskilda kommunerna.

Bilagga 2

Budget och kostnadsfördelning 2021

Kostnaden för den nya organisationen fördelas utgående från elevantalet i åldern 7-15 år i respektive kommun och hälften av antalet barn i åldern 0-6 år, eftersom psykologerna ska arbeta inom barnomsorgen också. Marlehamn bekostar 33,9% av budgeten. Psykologernas arbete ska fokuseras på förskolebarnens och elevernas inlärning och problematik som kan uppstå i pedagogiska sammanhang. Antalet barn och elever som ligger till grund för fördelningen återfinns i ÅSUBs statistik.

Löner och övriga personalomkostnader

Personalkostnader för 6 psykologer, varav en ledande beräknas till 409 000 euro år 2021, vid full bemanning.

4% på grundlönen kostar huvudmannskapet med administration, personalförmåner osv. 12 000 euro per år.

Löne- och administrationskostnader	421 000 euro
Reseersättningar	6 500 euro
Handledning:	10 000 euro
Bas-IT, 150 euro /person och månad	11 000 euro
Lokalhyror per år	12 000 euro
Inventarier, datorer och övrig utrustning:	2 000 euro
Diverse (testmaterial, licenser)	10 000 euro
Totalt för en organisation med sex psykologer:	<u>472 500 euro</u>

Budgetens beräkningsgrunder

- Den ledande funktionen motsvarar den ersättningsnivå som NÅHD nu betalar.
- Semesterersättningarna är beräknade utifrån att hälften av psykologerna antas ha fulla nivåer och de övriga på medelnivå.
- Lönebikostnader är uppskattade till 24% av bruttoårslönen inklusive semesterersättningar.

- Marginal för vikarier eller annat som kan uppstå är inte beaktat.
- Resor är uppskattade till 15 000 ersatta körkilometrar per år.
- Skolningstillfällen och kurser är uppskattade till tre per psykolog/år.
- Bas-IT är beräknad till 150 euro/månad/person, och där ingår drift, tillgång till server, operativsystem, uppkopplingar o.s.v.

Maskiner uppskattade till 2 000 euro/person (exklusivt moms), som köps och avskrivs på tre år.

• Kostnader och licenser för speciella system som till exempel journalsystem är ca 7 000 i inköp, 1200 i årligt underhåll, 3 480 i månadsavgifter och 500 euro i skolningsavgift. Totalt år 2021 12 180 euro. Om inköpet görs 2020 kan stöd från landskapsregeringen användas.

- Inga extra kostnader för ytterligare gemensamma lokaler finns.

Kostnader som belastar bildningsnämnden och barnomsorgen

Enligt den fördelnings procent som beskrivits ovan så kommer en gemensam organisation vid full bemanning kosta 160 000 euro. Grundskolorna betalar i dagsläget 80%, dvs 128 000 euro och barnomsorgen 20%, dvs 32 000 euro.

I dagsläget är den beräknade kostnaden vid full bemanning ca 142 000 euro. Fördyringen beror till största delen på att de verksamma psykologerna i högstadiedistriktet har personliga lönetillägg och att reseersättningar samt drift av journalföringssystem tillkommit. För att sköta uppdraget som huvudman erhåller bildningsnämnden 8000 euro per år från de övriga kommunerna.

38 § Samordning av skolpsykologer

Dnr MHSTAD/1635/2019

Bildningsnämnden 59 §, 27.11.2019

Bilaga:

- Beslut, Ålands landskapsregering, utredning gällande organisationen av resurser för elever i behov av stöd i grundskolan.
- Lighthouse, utredning gällande samordning av skolpsykologerna på Åland

Beredning:

Samordning av skolpsykologerna på Åland

En utredning har gjorts på beställning av Ålands landskapsregering år 2019. Utredningen inkom den 11 november 2019. (Bilaga 1)

Målet med att skapa en gemensam organisation för Ålands skolpsykologer är att barn och elever på Åland ska få en bättre tillgång till skolpsykologer och en rättvis tillgång.

Ett mycket starkt argument för att skapa en gemensam organisation är att den skulle ge bättre förutsättningar för skolpsykologernas arbete och möjligheter att rekrytera och behålla personal. En hållbar arbetssituation för skolpsykologerna är nödvändig. Mariehamn har endast under kortare perioder haft sina båda tjänster bemannade.

En gemensam önskan från de nuvarande skolpsykologerna och tidigare skolpsykologer är en gemensam organisation. Denna önskan har funnits i många år och diskuterats bland professionella under lång tid.

På Åland finns 6 tjänster och skärgårdskommunerna köper tjänster externt vid behov.

Utredningen föreslår att en gemensam organisation ska kunna inleda sitt arbete 1.1.2021, samtidigt som den nya barnomsorgs och grundskolelagen träder i kraft. Då utvidgas också skolpsykologernas arbetsområde formellt till att omfatta barnomsorgen. Mariehamns skolpsykologer är idag anställda till 80% för skolornas behov och 20% för barnomsorgens behov.

Skolpsykologernas arbetssituation

Rådande system är väldigt sårbart för få vill söka jobb i en kommun eller skoldistrikt där man som skolpsykolog riskerar att bli ensam. Detta innebär mycket stora svårigheter att rekrytera personal. Det skulle underlätta om man kommer som ny psykolog till en organisation där man har arbetskamrater och inte behöver axla hela ansvaret själv i sitt distrikt. Man behöver också ha någon att diskutera svåra ställningstaganden med. Det har under en lång tid funnits en kontinuerlig brist på skolpsykologer.

Möjligheter och fördelar med kommunal samverkan

Förutom det som ovan framkommit konstateras följande fördelar med en gemensam organisation.

Idag får barn på Åland olika psykologhjälp beroende på vilket skoldistrikt som har full bemanning och vilka möjligheter det för tillfället finns att köpa externa tjänster. En gemensam organisation skulle ge en mera likvärdig hjälp för alla barn på Åland. Familjer som flyttar mellan kommuner på Åland skulle kunna få hålla "sin" psykolog, eller få hjälp av en annan om det vore nödvändigt.

Skolpsykologerna kunde vikariera varandra och det ökar möjligheten att handleda varandra inom organisationen.

I ett team kan man skaffa sig specialkompetenser som alla kan dra nytta av. Det skulle också underlätta och ge möjligheter att ta emot praktikanter.

Ett gemensamt journalföringsprogram som är nödvändigt kostar ca 7000 euro, kostnader för utbildning 600 euro, årligt underhåll 1200 euro och 290 euro i månadshyra tillkommer (Detta system är synkroniserat med finsk lagstiftning). Att varje distrikt har sitt eget journalförings sätt är osmidigt, dyrt och tar mycket tid, samt skapar svårigheter när man anställer nya medarbetare.

Testmaterial skulle bli billigare, för tester består nästan alltid av en frågedel och en blankett del. Frågedelen kunde man ha färre exemplar av. Det kommer uppdateringar och nya testmaterial kontinuerligt.

Man behöver skapa samstämmiga rutiner och riktlinjer för skolpsykologernas arbets sätt, vilket tar mycket tid och kan med fördel göras gemensamt.

Utmaningar och farhågor

Från skolornas sida finns en oro att Psykologen inte kommer att vara synlig i skolan på samma sätt som tidigare. För Mariehamns del blir det mer körning, men med god planering kan tid i bil minimeras. Psykologerna kan arbeta främst i "sina" skolor.

Gemensamma kontorsutrymmen behövs, vilket ökar kostnaden. Det blir även utmanande att enas om huvudman och en rättvis kostnadsfördelning, samt hantera de ökade kostnader en kvalitetshöjning innebär.

En oro som har framförts är att distriktet som blir huvudman skulle få sina elevers ärenden prioriterade. Att ärenden ska prioriteras utifrån behov och inte utifrån bosättningsort är viktigt att skriva in i det gemensamma avtalet. Det är viktigt att hitta en rättvis finansiering och det är viktigt att skärgårdskommunerna också har möjlighet att dra nytta av en samordnad skolpsykolog organisation. Två möjligheter finns, antingen deltar skärgårdskommunerna i den löpande finansieringen eller också köper de tjänster vid behov. Det först nämnda är att föredra.

Mariehamn som huvudman

En fördel med att ha Mariehamn som huvudman vore att en samordning kan gå snabbare. En förändring i kommunalförbundens grundavtal behöver inte göras utan styrelserna i SÅHD och NÅHD kan tillsammans med sina fullmäktige godkänna anslaget för och målsättningen med skolpsykologteamet i budgeten. Detta förfarande kan

också användas i skärgårdskommunerna. I Mariehamn fattar bildningsnämnden beslutet.

I Mariehamn finns många av de samarbetspartners som skolpsykologerna har, man kommer enkelt med kollektivtrafik till Mariehamn och lämpliga lokaler torde inte behöva byggas. Placeringen av ett kontor är ingen huvudfråga, men det är inte ekonomiskt försvarbart att bygga nytt om befintliga utrymmen kan användas.

Verksamhetens start och utveckling

Det är utmanande att skapa en samordning då nuvarande skolpsykologer behövs i det dagliga arbetet och skoldirektörerna inte har mycket tid att avsätta. Utredningen föreslår att en ledare anställs utifrån under uppbyggnadsskedet. Ålands landskapsregering har i sin budget för 2020 avsatt medel för detta, som ett startstöd för en ny organisation. Sedan när verksamheten funnit sina former kan en av de 6 psykologerna ha en ledande ställning. Uträdaren föreslår att en styrgrupp utses för att säkerställa att psykologernas, barnomsorgens, skolornas och kommunernas perspektiv tas tillvara.

Gemensamma lokaler behövs. Arbetsplatser för 6 psykologer, 2 mötesrum samt plats för gemensamma arkiv är behovet. Psykologerna ska fortsättningsvis ha sina kontaktskolor men förslagsvis vara samlade en dag per vecka i den gemensamma lokalen, där man skriver journaler, prioriterar ärenden, diskuterar uppkomna ärenden och hjälper varandra. I tidigare beräkningar har framkommit att lokalen bör vara i storleksordningen 12 m² per arbetsplats. Mötesrum, arkiv, kommunikationsytor mm tillkommer.

Skolpsykologerna tar inga beslut utan ger rekommendationer, precis som idag. Skoldirektören och nämnderna tar beslut om sina invånare precis som idag.

Kostnader och kostnadsfördelning

I utredningen på sidan 16 återfinns en kostnadsberäkning och förslag till fördelning som kan användas som grund för den fortsatta diskussionen.

För Mariehamns del skulle en merkostnad om ca 40 000 uppkomma första året, om man tar förslaget utan förändringar. Kostnaderna är idag fördelade på bildningsnämnden 32 000 euro och barnomsorgen 8 000 euro. Det som fördyrar för Mariehamn är främst ökade hyreskostnader för den gemensamma lokalen, lönekostnad för extern person som leder samordningsprocessen inledningsvis, ökade resekostnader, en ökning av fortbildning och handledningskostnaderna och kostnader för journalföringssystem. Kostnaden för journalföringssystem och externt stöd för att starta upp organisationen är av engångskaraktär, liksom möbler och eventuell övrig utrustning. Här finns möjligheter till stöd från Ålands landskapsregering.

Den som åtar sig uppdraget som huvudmän får kostnader för exempelvis löneadministration, personalförmåner och personalhälsövård, om man inte avtalar om annat.

Tidplan

Utredaren föreslår att processen för att förverkliga en gemensam organisation för Ålands skolpsykologer startar omedelbart och en målsättning kunde vara att skolpsykologerna skulle börja arbeta som team 1.1.2021.

Ålands landskapsregerings stöd

I beslut 248 U2 daterat den 4.11.2019 skriver landskapsregeringen att man avsatt budgetmedel i 2020 års budget för att bistå kommunerna vid uppstarten av en ny gemensam organisation. Anslaget maximalbelopp är 30 000 euro och kan sökas av huvudmannen för den nya organisationen. Stödet är tänkt att täcka kostnaden för inköp av ett gemensamt journalföringsprogram och för en lön till en person som kommer in utifrån och leder samordningsprocessen, motsvarande en dag per vecka.

Ett fortsatt stöd 2021 är beroende av om det nya lagtingets beslut.

Bildningsdirektörens förslag: Bildningsnämnden antecknar sig ärendet till kännedom.

Beslut:

Förslaget godkänns.

Bildningsnämnden 38 §, 27.05.2020

Bilaga 1. Förslag till samarbetsavtal

2. Förslag till budget 2021
3. Skolpsykologernas roll och arbetsuppgifter

Motivering för skapandet av en gemensam organisation för Ålands barnomsorgs- och skolpsykologer

Under många år har det varit en ständig brist på skolpsykologer, det har varit oerhört svårt att rekrytera psykologer till organisationer som består av maximalt två personer. Risken att bli den enda skolpsykologen i sitt distrikt är stor. En gemensam organisation skulle bli attraktivare att jobba i och underlätta rekryteringen. De åländska skolpsykologerna har under flera årtionden önskat en gemensam organisation. I en större organisation kan man diskutera svåra fall med varandra, man kan skaffa olika specialiseringar inom gruppen, man kan ha gemensamma fortbildningar och handledningstillfällen, inköp av testmaterial kan göras gemensamt och ett gemensamt journalföringssystem kan införskaffas.

I september 2019 presenterades en utredning som gjordes av Lighthouse (Sandra Rasmussen) på uppdrag av Ålands landskapsregering. Utredningen visar tydligt på behovet av en gemensam organisation för barnomsorgs- och skolpsykologerna.

Styrgrupp

För att ta tillvara alla kommuners perspektiv har en styrgrupp utsetts som leder processen med att förbereda och genomföra en samordning av skolpsykologerna. Styrgruppen har utsetts inom skoldirektörsgruppen på Åland. Styrgruppens uppdrag är att tillsammans med en inköpt verksamhetsutvecklare se till att verksamheten görs på bästa sätt ur såväl skolpsykologernas, barnomsorgens som skolornas perspektiv.

Beroende på hur förvaltningen organiseras utifrån landskapslagen om barnomsorg och grundskola kan styrgruppen kompletteras med en eller flera representanter från ledningen för barnomsorgen.

Styrgruppens medlemmar är skoldirektör Cecilia Johansson från NÅHD, skoldirektör Mathias Eriksson från SÅHD, skoldirektör Kerstin Lindholm representerar skärgården och bildningschef Kjell Nilsson från Mariehamn.

Plan för förverkligande

Våren/sommaren 2020

- En styrgrupp har bildats inom skoldirektörsgruppen för att leda utvecklingen av verksamheten och skapandet av en gemensam organisation. Bildningschefen i Mariehamn leder styrgruppens arbete.
- Styrgruppen delger verksamma skolpsykologerna de planer som finns och ber om utlåtande.
- Ett förslag till samarbetsavtal har tagits fram där bildningsnämnden i Mariehamn föreslås bli huvudman för de sex psykologerna och den gemensamma organisationen.
- Ett budgetförslag för år 2021 har tagits fram.
- Avtalsförslaget och budgeten för 2021 förs ut till parterna för beslut om deltagande.
- När avtalet är undertecknat av parterna så utser styrgruppen en verksamhetsutvecklare.
- Det slutgiltiga beslutet tas senast i september 2020.

Hösten 2020

Verksamhetsutvecklaren börjar arbeta med sitt formulerade uppdrag. Arbetet sker intensivt under hösten 2020. Journalföringssystemet köps in och börjar tas i bruk. Finansiering sker med medel som tillförs av Ålands landskapsregering. 30 000 euro är avsatta för ändamålet.

Styrgruppen utvidgas med verksamhetsutvecklaren.

Kostnaderna för barnomsorgs- och skolpsykologerna betalas under året som tidigare av skoldistriktet och verksamheten fortsätter som tidigare.

2021

Den nya organisationen börjar arbeta och styrgruppen utser ledande psykolog bland de verksamma psykologerna. Uppdraget bör vara på viss tid, 2 år i taget.

Skolpsykologerna börjar arbeta för hela Åland, samtidigt som Landskapslagen om barnomsorg och grundskola träder i kraft.

2022

Verksamheten i den nya organisationen utvärderas.

Den kommunala förvaltningen

Skolpsykologen tar inga beslut, utan lämnar endast rekommendationer. Ärendena sköts som tidigare av skoldirektören och den aktuella nämnden i den kommun där barnet är skrivet. Samordningen av skolpsykologerna ändrar inte på hur och av vem formella beslut fattas. Ingen av avtalets parter kan styra över prioriteringsordningen av inkomna ärenden. Ärendens prioriteringar görs av psykologerna utifrån deras professionella bedömning.

Barnomsorgs- och skolpsykologerna kallas vid behov till skolornas elevvårdsgruppsmöten.

Bildningschefens förslag: Bildningsnämnden åtar sig uppdraget som huvudman för en gemensam barnomsorgs- och skolpsykologorganisation och godkänner samtidigt bifogat avtal och budget för år 2021.

Beslut:

Förslaget godkänns.

Skolnämnder och förbundsstyrelser,
skolnamnderochforbundsstyrelser@utbildning.ax

Hänvisning

Kontaktperson
Spécialsakkunnig Katarina Halme-Wiklund

Ärende
**UTREDNING GÄLLANDE ORGANISATIONEN AV
RESURSER FÖR ELEVER I BEHOV AV STÖD I
GRUNDSKOLAN**

Ålands landskapsregering har låtit utreda en modell för hur en samordning av resurser för elever i behov av stöd i grundskolan kunde verkställas. Utredningen gäller i första hand en samordning av skolpsykologerna för den kommunala grundskolan. Utredningen har gjorts av Sandra Rasmussen, Lighthouse.

Ålands Landskapsregering beslöt 4.11.2019 att anteckna utredningen för kännedom och konstaterar samtidigt att Sandra Rasmussen, Lighthouse har utfört sitt uppdrag.

I utredningen konstateras att en gemensam organisation för kommunernas skolpsykologverksamhet underlättar för kommunerna att tillgodose den enskilda elevens behov av elevhälsotjänster på ett likvärdigt sätt. En gemensam organisation förbättrar även grundförutsättningar för en hållbar arbetssituation för skolpsykologerna. Samordningen ger möjlighet att skapa ett stabilt skolpsykologteam som kan ge barn, elever och personal inom barnomsorg och skola nödvändigt stöd i form av bl.a utredningar och handledning. På sikt kan den gemensamma organisationen bredda sin verksamhet till andra stödtjänster stödfunktioner i grundskolan.

I den bilagda utredningen föreslås både en modell för samordning av de kommunalt anställda skolpsykologerna, en handlingsplan och en tidsplan för genomförandet av samordningen.

För att en samordning av skolpsykologerna ska lyckas föreslås att samordningsprocessen och verksamhetsutvecklingen leds av en ledande skolpsykolog. Det utses en styrgrupp för att garantera att allas intressen beaktas på bästa sätt, kommuners, skolpsykologernas, barnomsorgens och grundskolans. Kommunerna ingår ett samarbetsavtal för den samordnade skolpsykologverksamheten.

Landskapsregeringen översänder till kommunerna utredningen för en fortsatt beredning av samordningen. 75

Med stöd av sitt allmänna utvecklingsansvar över grundskolorna i landskapet har landskapsregeringen reserverat ett anslag för kommunernas fortsatta samordningsprocess i budgeten för år 2020 inom budgetmoment 53510, Utvecklingsarbete inom utbildning. Anslaget kan sökas av huvudmannen för det kommande skolpsykologteamet, efter att kommunerna har beslutat om att genomföra samordningen och överenskommit om huvudmannaskapet.

Anslaget uppgår till högst 30.000 euro under år 2020. Anslaget avser medel för att leda samordningsprocessen, motsvarande 1 dag per vecka under året och för inköp av ett gemensamt journalsystem. Huvudmannen för det samordnade skolpsykologteamet kan ansöka om ytterligare stöd för motsvarande ledningsfunktion under år 2021 under förutsättning att Ålands lagting beviljar anslag.

Minister

Tony Asumaa

Byråchef

Elisabeth Storfors

BILAGA:

Utredning gällande samordning av skolpsykologerna på Åland

Bilaga 3

Skolpsykologernas roll och arbetsuppgifter

Skolpsykologerna arbetar ur ett skolperspektiv, vilket betyder att fokus ligger på förskolebarnets eller elevens helhetsmässiga utveckling och inläring samt problematik som kan uppstå i pedagogiska sammanhang. Skolpsykologen arbetar förebyggande för att främja utveckling och inläring samt med elever som riskerar att inte nå upp till de förväntade inlärningsmålen, och frågeställningarna handlar om elevernas eventuella hinder för utveckling och inläring.

Så här kan psykologernas arbetsuppgifter beskrivas:

- 1) Stödja och utveckla barnomsorgens och grundskolans arbete med att skapa förutsättningar för utveckling och lärande, särskilt för barn i behov av stöd, genom att beakta barnets situation på individ-, grupp- och organisationsnivå.
- 2) Bidra med sakkunskap i organisatoriskt arbete inom barnomsorg och grundskola för att främja lärande och skolgång och förebygga svårigheter.
- 3) Utredningar gällande barn och ungdomars utveckling och inläring som underlag för bedömningar, rekommendationer och beslut om stödnivå och skolform samt eventuell vidare utredning. Tillfälliga insatser i samband med utredningar.
- 4)Handledning, konsultation och utbildning till personal, föräldrar och vid behov till barnet eller ungdomen gällande utvecklings- och inläringssituation.
- 5) Bedömning av psykisk ohälsa samt tillfälliga insatser i samband med bedömningen.
- 6) I samråd med pedagogisk personal och föräldrar samt vid behov även personal från andra involverade instanser (till exempel socialvården, hälso- och sjukvården) planera, följa upp och utvärdera särskilda undervisningsarrangemang för enskilda elever.
- 7) Vara en del av grundskolornas elevvårdsarbete och även vid behov delta i barnomsorgens arbete inom området.
- 8) Intyga elevens behov av särskilda åtgärder för lärande och skolgång.
- 9) Konsultationer och handledning till skolkurator, samt vid behov samarbeta kring komplexa bedömningar vid eventuell psykisk ohälsa.
- 10) Bistå berörd personal i frågor som gäller elevers situation och behov i samband med kriser

Fördelning av kostnader för en gemensam barnomsorgs- och grundskoleorganisation. Utkast 13.8.2020

Dessa kostnader är budgeterade utgående från att alla sex psykologer är i tjänst hela året.

Summan som ska fördelas är 472 500 euro.

Kommun	%
Brändö	0,95
Eckerö	2,76
Finström	9,57
Föglö	1,32
Geta	1,73
Hammarland	5,95
Jomala	22,25
Kumlinge	0,62
Kökar	0,36
Lemland	8,05
Lumparland	1,22
Saltvik	6,55
Sottunga	0,05
Sund	3,35
Vårdö	1,32
Mariehamn	33,96
Totalt	100 %

Till Ålands lagting

Landskapsförordning om barnomsorg och grundskola

1. Bakgrund

Lagtinget antog den 27 september 2019 en ny landskapslag (2020:32) om barnomsorg och grundskola. Lagen träder i kraft den 1 januari 2020 och samtidigt upphävs barnomsorgslagen (2011/86) för landskapet Åland och grundskollagen (1995:18) för landskapet Åland.

2. Ny förordning

Den nya lagen om barnomsorg och grundskola innehåller många bestämmelser som tidigare varit reglerade på förordningsnivå i grundskoleförordningen (1995:55) för landskapet Åland. I och med att grundskolelagen upphävs är inte heller grundskoleförordningen som utfärdats med stöd av den lagen tillämplig.

Den nya lagen om barnomsorg och grundskola innehåller förordningsfullmakter i drygt 20 paragrafer. Bestämmelserna i denna förordning utgår från dessa förordningsfullmakter.

Förordningen kommer senare under året att med stöd av 39 - 41 §§ och 45 § i del III i landskapslagen om barnomsorg och grundskola att kompletteras med närmare bestämmelser om grundskoleutbildning för andra än läropliktiga.

3. Detaljmotivering

1 kap. Arbetstid och undervisning

1 § *Timfördelning*. Med stöd av 7 § i del III i landskapslagen om barnomsorg och grundskola kan närmare bestämmelser om timfördelningen utfärdas i landskapsförordning.

Timfördelningen anger minimiantalet veckotimmar i respektive ämne och ämneshelhet. Timfördelningen anges fortsättningsvis som en totalsumma för årskurs 1-6 och årskurs 7-9. I läroplanen ges en rekommendation om hur timantalet kan fördelas årskursvis. Skolorna ska i sin arbetsplan redovisa för den skolvisa timfördelningen enligt en mall som utfärdas av landskapsregeringen.

2 § *Elevernas arbetsmängd*. Med stöd av 16 § i del III i landskapslagen om barnomsorg och grundskola kan närmare bestämmelser om elevernas arbetsmängd per dag och vecka utfärdas i landskapsförordning.

I 1 mom. finns bestämmelser om hur lång en arbetsdag ska vara för att räknas som arbetsdag och om hur lång en arbetsdag högst får vara i de olika årskurserna.

I 2 mom. finns bestämmelser om möjligheten till förlängda arbetsdagar i årskurs 7-9 på grund av avvikande undervisningsarrangemang såsom temadagar och studieresor.

I 3 mom. finns bestämmelser om hur stor veckoarbetstiden ska vara i de olika årskurserna.

3 § *Förberedande undervisning.* Med stöd av 6 § i del III i landskapslagen om barnomsorg och grundskola kan närmare bestämmelser om den förberedande undervisningen utfärdas i landskapsförordning.

I den förberedande undervisningen för nyanlända elever studerar eleverna svenska, centrala begrepp inom andra läroämnena samt övriga färdigheter som behövs för att inleda grundskoleutbildningen.

Den förberedande undervisningen ordnas i speciella grupper i den egna eller någon annan skola. Eleven ska så snart som möjligt överföras till allmänundervisningen för att stöda elevens inkludering i skolgemenskapen.

4 § *Distansundervisning för läropliktiga.* Med stöd av 9 § i del III i landskapslagen om barnomsorg och grundskola kan närmare bestämmelser om distansundervisning utfärdas i landskapsförordning.

Distansundervisning är en undervisningsform som kan utnyttjas till exempel om skolan saknar behöriga lärare i ämnet, om gruppstorlekarna är för små eller där det finns ett pedagogiskt mervärde.

Med distansundervisning avses en undervisning som eleven kan ta del av med hjälp av digitala verktyg och där läraren kan finnas med i realtid. Distansundervisning i undervisningen kan användas för att komplettera undervisningen samt för att erbjuda mångsidigare studiemöjligheter i olika läroämnena. En god undervisning förutsätter pedagogisk planering som beaktar elevernas behov och utnyttjar teknikens möjligheter. Distansundervisning används för att möta elevernas individuella behov, erbjuda undervisning som stödjer utvecklandet av specialbegåvning, fördjupa det stöd för lärande och skolgång som skolan erbjuder eller sköta undervisningen i undantagssituationer, till exempel då en elev är sjuk under en längre period.

Det är möjligt för en åländsk skola att anställa en lärare som ger distansundervisning utan att befinna sig på Åland vilket till exempel kan vara aktuellt för hemspråksundervisning.

Distansundervisning främjar jämlika möjligheter för eleverna till en mångsidig och god grundskoleutbildning oberoende av skolans storlek eller läge. Vid distansundervisning ska elevens ålder och förutsättningar beaktas.

2 kap. Stöd för lärande och skolgång

5 § *Träningsundervisning.* Med stöd av 22 § i del III i landskapslagen om barnomsorg och grundskola kan närmare bestämmelser om träningsundervisning utfärdas i landskapsförordning.

En elev med intellektuell funktionsnedsättning fullgör läroplikten i träningsundervisningen och blir läropliktig vid sex års ålder om eleven på grund av funktionsnedsättningen inte kan följa grundskolans allmänna läroplan. Syftet är att förbättra barnets förutsättningar att klara sin skolgång i grundskolan.

Träningsundervisning innebär mångprofessionellt stöd på heltid. Alla lärokurser är anpassade och eleven följer en individuell plan. För att det mångprofessionella stödet ska kunna ordnas på behörigt sätt krävs det individuell planering av undervisningen och stödåtgärderna i anslutning till den.

6 § *Åtgärdsprogram och individuell plan.* Med stöd av 23 § i del III i landskapslagen om barnomsorg och grundskola kan närmare bestämmelser om åtgärdsprogram och individuell plan utfärdas i landskapsförordning.

Alla lärare kring elevens undervisning ska känna till innehållet i det åtgärdsprogram och den individuella plan som gjorts upp för en elev och ska planera, vid behov med handledning av speciallärare och andra sakkunniga, elevens undervisning enligt programmet eller planen. I läroplanen för grundskolan på Åland finns närmare bestämmelser om hur åtgärdsprogrammet och den individuella planen ska upprättas.

7 § *Undervisning i särskilda situationer.* Med stöd av 24 § i del III i landskapslagen om barnomsorg och grundskola kan närmare bestämmelser om undervisning i särskilda situationer utfärdas i landskapsförordning.

Undervisning i särskilda situationer fokuserar utöver fostran och undervisning på pedagogisk rehabilitering och på ett tätt mångprofessionellt samarbete mellan lärare, vårdnadshavare och vårdande instanser. Särskilda åtgärder krävs för denna undervisning som bedrivs huvudsakligen utanför skolan.

Vårdpersonalen, elevens skola och hemkommun ska tillsammans komma överens om hur undervisningen ordnas för en elev efter att först ha hört eleven, hans eller hennes vårdnadshavare eller de som anförtrotts vårdnaden och de som ansvarar för elevens elevhälsa. Distansundervisning kan användas för denna undervisning.

8 § *Flexibel undervisningsform.* Med stöd av 25 § i del III i landskapslagen om barnomsorg och grundskola kan närmare bestämmelser om flexibel undervisningsform utfärdas i landskapsförordning.

Verksamheten i den flexibla undervisningsformen stöder eleverna i att slutföra grundskoleutbildningen, vid övergången till studier efter grundskolan och på lång sikt att hitta sin plats i arbetslivet och förhindra utslagning. Den flexibla undervisningsformen är avsedd för elever som underpresterar, som har svag studiemotivation, med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning eller som man bedömer riskeras av att bli utslagna från fortsatt utbildning och arbetsliv. Genom den flexibla undervisningsformen skapas förutsättningar för individanpassad skolgång i grundskolan så att dessa elever kan uppfylla sin läroplikt, få hjälp med socialiseringsprocessen till samhället och ges förutsättningar till fortsatta studier efter grundskolan.

Den flexibla undervisningsformen ordnas i skolan och under handledning på arbetsplatser och i andra lärmiljöer. Studierna utanför skolan är en viktig del av den flexibla undervisningsformen. Undervisningen ska präglas av yrkesövergripande samarbete och samarbetet mellan olika organisationer.

3 kap. Elevbedömning

9 § *Elevbedömning.* Med stöd av 49 § i del III i landskapslagen om barnomsorg och grundskola kan närmare bestämmelser om fortlöpande bedömning av studieprestationerna och om framsteg i studierna utfärdas i landskapsförordning.

Syftet med elevbedömningen är att leda och sporra eleverna i deras studier och utveckla deras förutsättningar att bedöma sig själv. Elevernas lärande och arbete samt ansvar och samarbete ska bedömas mångsidigt. Bedömningen signalerar vad som värderas, vad som är viktigt och önskvärt och vad som inte är det.

Det centrala i skolvardagen är kontinuerlig och mångsidig utvärdering samt handledande respons. All bedömning och utvärdering i skolan ska grunda sig på läroplanen; på fastslagna mål och godkända bedömningskriterier. Bedömningen genomförs i samverkan med elever, lärare och vårdnadshavare i syfte att stödja och uppmuntra eleven. Merparten av bedömningen sker som handledande respons under skoldagen.

10 § *Betyg*. Med stöd av 50 § i del III i landskapslagen om barnomsorg och grundskola kan närmare bestämmelser om elevbedömning utfärdas i landskapsförordning.

Betyg är en allsidig utvärdering av elevens kunskaper och färdigheter i förhållande till kunskapskraven. Betyget innebär att kunskaper och färdigheter anses ligga på en viss nivå. Betyget är ett verktyg för att visa hur elevens kunskaper motsvarar kunskapskraven. Eleverna ska få minst ett mellanbetyg och i slutet av läsåret ett läsårsbetyg.

11 § *Höjning av vitsord*. Med stöd av 53 § i del III i landskapslagen om barnomsorg och grundskola kan närmare bestämmelser om höjning av vitsord och var detta kan göras utfärdas i landskapsförordning.

Den som har ett avgångsbetyg eller ett skiljebetyg och vill höja sitt vitsord i ett enskilt läroämne ska ha möjlighet att göra detta vid den grundskola från vilken eleven har sitt betyg eller vid en annan skola på Åland som beviljats tillstånd att bedriva grundskoleutbildning för andra än läropliktiga.

12 § *Utvärdering av anpassad lärokurs*. Med stöd av 54 § i del III i landskapslagen om barnomsorg och grundskola kan närmare bestämmelser om utvärdering av anpassad lärokurs utfärdas i landskapsförordning.

Den som har genomgått grundskolan och har ett avgångsbetyg som innehåller anpassad lärokurs i ett eller flera ämnen ska ha rätt att begära att den grundskola som eleven har sitt avgångsbetyg från ska utvärderas anpassningen.

5 kap. Behörighetskrav

Med stöd av 4 och 5 §§ i del V och 3 § i del VI i landskapslagen om barnomsorg och grundskola kan närmare bestämmelser om kunskaper i svenska och om behörighetskrav för personal inom barnomsorgen och grundskolan utfärdas i landskapsförordning.

13 §. *Definitioner*. I förordningen används i fråga om studiemeriter begreppet akademiska poäng. Med detta avses studiemeriter i enlighet med det europeiska systemet för överföring av studiemeriter (European Credit Transfer and Accumulation System, ECTS). I Finland används begreppet studiepoäng och i Sverige begreppet högskolepoäng.

Med begreppet kompetenspoäng som nämns i andra momentet avses studiemeriter i enlighet med Europaparlamentets och rådets rekommendation av den 18 juni 2009 om inrättande av ett europeiskt system för meritöverföring inom yrkesutbildningen (ECVET).

Med examen på fördjupad nivå avses en universitets- eller högskoleexamen som omfattar minst 240 akademiska poäng varav minst 60 akademiska poäng avläggs på en fördjupad nivå. I riket avläggs studier på fördjupad nivå inom ramen för högre högskoleexamen och i Sverige anknyter begreppet fördjupad nivå till studier som avläggs på avancerad nivå.

14 §. *Kunskaper i svenska*. Enligt gällande grundskolelag ska ordinarie tjänstemän vid grundskolan behärska svenska fullständigt medan tillfälliga tjänstemän skall kunna använda det svenska språket i tal och skrift. I gällande barnomsorgslag saknas krav på språkkunskaper.

Nu införs ett uttryckligt krav på att den som har en tjänst som barnomsorgschef, grundskolechef, utbildningschef, rektor, skol- och daghemsförståndare, klasslärare, lektor, lektor i elevhandledning, specialklasslärare, speciallärare, timlärare, lärare i barnomsorgen, lärare i förundervisningen eller lärare i specialbarnomsorgen ska ha utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska. Den som har svenska som modersmål anses ha sådana

utmärkta kunskaper i svenska. Språkkunskaperna ska för den som inte har svenska som modersmål visas genom särskilda språkexamina eller anses förvärvade i samband med studier i enlighet med vad som stadgas i statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen (FFS 481/2003).

15 §. *Barnomsorgschef, grundskolechef och utbildningschef.* Genom den nya landskapslagen om barnomsorg och grundskola införs en tjänst som barnomsorgschef. Tjänstebenanämningarna för grundskolechefen (tidigare skoldirektör) och utbildningschefen har ändrats. För alla tre tjänsterna införs samma behörighetsvillkor.

Den examen som avses i 1 punkten ska omfatta minst 240 akademiska poäng och innehålla minst ett års studier (60 akademiska poäng) på fördjupad nivå. Arbetsgivaren avgör om examen har en för uppgiften lämplig inriktning.

De studier som avses i 2 punkten kan omfatta studier i pedagogiskt ledarskap/förvaltning. Bestämmelsen är dock flexibelt utformad och innebär att även övriga studier inom ledarskap och/eller förvaltning ska beaktas. Vid bedömningen av 25 akademiska poäng i ledarskap/förvaltning eller examen i undervisningsförvaltning omfattande 15 studiepoäng kan mellersta vitsordet i skolförvaltning godkännas. Med examen i undervisningsförvaltning avses en utbildningshelhet som ordnas av utbildningsstyrelsen och som är avsedd för dem som har för avsikt att söka sig till ledarskaps- och förvaltningsuppgifter inom utbildningsförvaltningen. Skillnaden i poängkraven motiveras av att en examen i undervisningsförvaltning är särskilt inriktad för arbete inom utbildningsförvaltning medan övriga studier inom ledarskap/förvaltning kan vara av generell art.

Kravet i 3 punkten på avlagd kurs i åländsk barnomsorgs- och grundskolelagstiftning är ett nytt behörighetskrav. Närmare bestämmelser om tidsfristen för uppfyllande av detta krav framkommer av 34 §.

16 § *Daghemsföreståndare.* Enligt landskapslagen om barnomsorg och grundskola ska ett daghem ha en föreståndare som leder och utvecklar verksamheten. Behörighetskraven för daghemsföreståndare har förtydligats.

Det tidigare kravet på avslutad utbildning vid högskola som motsvarar minst tre års heltidsstudier har i 1 punkten ersatts med ett krav på examen från ett universitet eller därmed jämförbar högskola omfattande minst 180 akademiska poäng. Kravet på lämplig pedagogisk inriktning har ersatts med ett krav på pedagogisk inriktning avsedd för barnomsorg.

Enligt landskapslagen om barnomsorg och grundskola har daghemsföreståndaren ansvar för daghemmets personalledning, administration och pedagogiska ledning. Det är därmed motiverat att införa behörighetskrav som innebär att daghemsföreståndare ska ha avlagt studier i ledarskap och/eller förvaltning som omfattar minst 25 akademiska poäng eller ha en examen i undervisningsförvaltning som omfattar minst 15 sp.

Det tidigare kravet på "praktiska erfarenheter av omsorg och fostran av barn" har i 3 punkten förtydligats så att det omfattar tillräcklig erfarenhet av omsorg och fostran av barn i daghem. Det är arbetsgivaren som avgör om arbetserfarenheten är tillräcklig.

Kravet i 3 punkten på avlagd kurs i åländsk barnomsorgs- och grundskolelagstiftning är ett nytt behörighetskrav. Närmare bestämmelser om tidsfristen för uppfyllande av detta krav framkommer av 34 §.

Behörighetskraven i paragrafen avser daghemsföreståndare. Vice daghemsföreståndare är ett förtroendeuppdrag med tidsbundet förordnande. Kommunerna beskriver uppdraget i utbildningsstadgan.

17 § *Lärare i barnomsorgen*. Enligt gällande landskapsförordning är behörighetskravet för barnträdgårdslärare "avslutad utbildning vid högskola som motsvarar minst tre års heltidsstudier med lämplig pedagogisk inriktning". I den nya landskapslagen om barnomsorg och grundskola har tjänsterna som barnträdgårdslärare bytt namn till lärare i barnomsorgen. I paragrafen föreslås att behörighetskravet förtydligas så att behörighetskravet för en tjänst som lärare i barnomsorgen är lärarexamen avsedd för barnomsorg från ett universitet eller därmed jämförbar högskola omfattande minst 180 akademiska poäng. Exempel på sådana examina är bland annat lärare i småbarnspedagogik, förskolelärare och barnträdgårdslärare.

Enligt 6 § i del II i landskapslagen om barnomsorg och grundskola hör ansvaret för förundervisningens planering och genomförande till en lärare i barnomsorgen eller någon annan personal som är behörig i enlighet med vad som bestäms i landskapsförordning. Utgångspunkten är således att planering och ledning av förundervisning är en del av de arbetsuppgifter som ankommer lärare i barnomsorgen.

18 § *Lärare i förundervisning*. Utgångspunkten är att den som är behörig för en tjänst som lärare i barnomsorgen enligt 21 § automatiskt är behörig för förundervisningsuppgifter i barnomsorgen. Även den som har en lärarexamen avsedd för förundervisning är behörig. Med en sådan examen avses i första hand svenska grundskollärare f-3. Även klasslärare omfattas av paragrafens ordalydelse om det är fråga om en examen som avlagts efter år 2005.

19 § *Socionom i barnomsorgen*. Arbetsgruppen föreslår att socionom tas in som en yrkesgrupp i barnomsorgen på Åland, socionom i barnomsorgen. Socionomer i barnomsorgen kan trygga det yrkesövergripande samarbetet så att det på varje daghem finns yrkespersoner med olika utbildningsbakgrund. En socionom inom barnomsorgen har, förutom kunskaper i småbarnspedagogik, även kunskap om servicesystemet för barn och familjer och kan bistå med handledning och rådgivning i sociala frågor till föräldrarna. Socionomerna kan stöda och komplettera lärarna i barnomsorgen. En socionom i barnomsorgen är inte behörig för uppgiften som lärare i barnomsorg eller lärare i förundervisningen.

Den som har en socionom YH examen med inriktning på småbarnspedagogik och socialpedagogik som omfattar minst 210 studiepoäng är behörig som socionom i barnomsorgen. En socionom i småbarnspedagogik kan bistå med handledning och rådgivning i sociala frågor. Socionomerna kan på detta sätt stöda och komplettera lärarna i barnomsorgen.

20 § *Lärare i specialbarnomsorgen*. Behörighetskraven för speciallärare i barnomsorgen har förtydligats. Behörig för uppgiften som lärare i specialbarnomsorg är den som har en särskild examen för uppgiften omfattande en studieheltet i specialpedagogik eller den som är lärare i barnomsorg och som därtill har avlagt en studieheltet i specialpedagogik omfattande minst 60 akademiska poäng. I studiehelteten i specialpedagogik ska ingå grundstudier och ämnesstudier. Att studierna i specialpedagogik ska ingå i en studieheltet betyder att fristående kurser i specialpedagogik inte utgör behörighetsgivande studier för uppgiften som lärare i specialbarnomsorg. Bestämmelserna i paragrafen inkluderar den som har en utbildning från Finland till speciallärare inom småbarnspedagogik (pedagogie magisterexamen med inriktning på specialpedagogik).

21 § *Barnskötare*. Behörighetskraven för barnskötare har förtydligats. Det tidigare kravet på avslutad utbildning som motsvarar gymnasialstadienivå, med minst tre års heltidsstudier med inriktning på barn och ungdom har ersatts med ett krav på en gymnasieexamen avsedd för barnomsorg eller en

motsvarande examen som motsvarar 180 kompetenspoäng. Exempel på sådana motsvarande examina är gymnasieexamen med titel barnledare och gymnasieexamen med titel närvårdare med inriktning på fostran av barn och unga.

22 § *Fritidspedagog*. Behörighetskraven för fritidspedagoger har förtydligats. Det tidigare kravet på avslutad utbildning vid högskola som motsvarar minst tre års heltidsstudier har ersatts med ett krav på en examen med pedagogisk inriktning från ett universitet eller därmed jämförbar högskola omfattande minst 180 akademiska poäng eller en motsvarande examen. Exempel på sådana motsvarande examina är högskoleexamen på fritidspedagoglinjen, fritidspedagogexamen, barn- och ungdomspedagogisk examen med inriktning mot arbete i fritidshem, lärarexamen för undervisning i fritidshem/fritidspedagogisk verksamhet och kandidatexamen i pedagogik. Även den som har behörighet att ge klassundervisning, förskoleundervisning, specialundervisning, ämnesundervisning eller elevhandling är behörig för en tjänst som fritidspedagog.

23 § *Assistent i barnomsorgen*. Behörighetskraven för assistenter i barnomsorgen har förtydligats. De tidigare kraven på "för uppgiften lämplig utbildning och erfarenhet" har ersatts med lämplig examen på gymnasienivå. Arbetsgivaren avgör lämpligheten.

24 § *Familjedagvårdare i gruppfamiljedaghem*. Behörighetskravet för familjedagvårdare har förtydligats. Det tidigare kravet på "yrkesexamen för familjedagvårdare eller annan lämplig utbildning" har ersatts med ett krav på gymnasieexamen som motsvarar 180 kompetenspoäng avsedd för barnomsorg. Exempel på sådana examina är gymnasieexamen med titeln barnledare och närvårdare med inriktning på fostran av barn och unga.

25 § *Rektor och skolföreståndare*. Den erfarenhet av läraruppgifter som krävs enligt tredje punkten bedöms av arbetsgivaren.

Rektor, biträdande rektor och skolföreståndare ska enligt fjärde punkten ha avlagt studier i ledarskap och/eller förvaltning omfattande minst 25 akademiska poäng alternativt ha en examen i undervisningsförvaltning omfattande 15 studiepoäng. Med examen i undervisningsförvaltning avses en utbildningshelhet som ordnas av utbildningsstyrelsen och som är avsedd för dem som har för avsikt att söka sig till ledarskaps- och förvaltningsuppgifter inom utbildningsförvaltningen. Skillnaden mellan poängkraven motiveras av att en examen i undervisningsförvaltning är särskilt inriktad för arbete inom utbildningsförvaltning medan övriga studier inom ledarskap/förvaltning kan vara av generell art.

Kravet i 3 punkten på avlagd kurs i åländsk barnomsorgs- och grundskolelagstiftning är ett nytt behörighetskrav. Närmare bestämmelser om tidsfristen för uppfyllande av detta krav framkommer av 34 §.

Behörighetskraven i paragrafen gäller inrättade tjänster som rektor, biträdande rektor och skolföreståndare. Vice rektor eller vice skolföreståndare är förtroendeuppdrag med tidsbundet förordnande. Kommunerna beskriver dessa uppdrag i utbildningsstadgan.

26 § *Klasslärare*. Begreppet klasslärare omfattar fortsättningsvis undervisning i alla årskurser 1–6 och förutsätter en lärarexamen avsedd för årskurs 1–6 som omfattar minst 240 akademiska poäng. Utländska examina erkänns som tidigare i enlighet med gällande landskapslagstiftning. Om en utländsk lärare inte i sitt ursprungsmedlemsland har behörighet att undervisa i alla årskurser 1–6, kan landskapsregeringen genom ett villkorligt beslut i enlighet med landskapslagen (2017:22) om erkännande av yrkeskvalifikationer,

ålägga läraren att genomföra en kompensationsåtgärd bestående av ett lämplighetsprov eller en anpassningsperiod. Efter att kompensationsåtgärderna har fullgjorts fattar landskapsregeringen ett slutligt beslut om erkännande av yrkeskvalifikationerna vilket medför behörighet att undervisa som klasslärare i årskurserna 1–6.

Landskapsregeringen tillsatte den 15 januari 2020 en arbetsgrupp med uppdrag att klarlägga behörighetskraven i den nya landskapsförordningen om barnomsorg och grundskola i relation till landskapslagen (2017:22) om erkännande av yrkeskvalifikationer. Syftet var att klarlägga möjligheterna att godkänna utbildningar till klasslärare f-3 och 4-6 i Sverige. Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande den 12 maj 2020. Arbetsgruppens konstaterar att frågan om den svenska lärarutbildningen har lyfts men att den är komplicerad och att vidare utredningar krävs. I nuläget finns en möjlighet att erhålla behörighet enligt landskapslagen (2017:22) om erkännande av yrkeskvalifikationer. Arbetsgruppen ser ett behov av ett fortsatt arbete så att kompensationsåtgärderna kan ske på ett enhetligt och kvalitetssäkrat sätt och så att de grundskollärare som genomgått sin utbildning i Sverige kan få behörighet för åk 1–6 och därmed fortsättningsvis vara en tillgång för det åländska utbildningsväsendet. Landskapsregeringen omfattar arbetsgruppens betänkande och tillsatte den 7 juni 2020 en ny arbetsgrupp men uppdrag att ytterligare studera frågan och komma med förslag på hur frågan kan lösas.

27 § *Lektor*. Med motsvarande studier avses i andra punkten fristående studier som till sitt innehåll motsvarar studier som avlagts inom ämneslärarutbildningen.

28 § *Lektor i elevhandledning*. Behörighetskravet för lektor i elevhandledning är antingen avlagd elev- och studiehandledarexamen eller en lärarexamen omfattande minst 240 akademiska poäng utöver vilken avlagts en studiehelhet med inriktning på elevhandledning omfattande minst 60 akademiska poäng.

29 § *Specialklasslärare*. För specialklasslärarbehörighet förutsätts alltid klasslärarbehörighet i alla årskurser 1–6. Därtill krävs antingen en studiehelhet för speciallärare som omfattar minst 60 akademiska poäng eller specialklasslärarexamen som omfattar minst 240 akademiska poäng.

30 § *Speciallärare*. För behörighet som speciallärare krävs antingen en speciallärarexamen som omfattar minst 240 akademiska poäng eller en klasslärare/ämneslärarexamen samt en studiehelhet för speciallärare som omfattar minst 60 akademiska poäng.

31 § *Timlärare*. Utgångspunkten är att timlärare förordnas för tillfälliga läsårsvisa befattningar. I vissa situationer kan det dock vara ändamålsenligt att förordna timlärare för tillsvidare tjänstgöring. Behörig för tillsvidare anställning som timlärare är den som uppfyller de behörighetskrav som ställs för motsvarande tjänst som klasslärare, lektor eller speciallärare. Obehöriga timlärare kan förordnas tillfälligt för högst ett läsår.

32 § *Psykolog och kurator i barnomsorgen och grundskolan*. Behörighetskraven för psykolog och kurator har förtydligats.

Behörighetskravet för psykolog är ändrat från lämplig högre högskoleexamen till krav på psykologlegitimation enligt lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (FFS 559/1994).

Behörighetskravet för kurator är ändrat från lämplig högskoleexamen till högskoleexamen inom det sociala området, vilket kan innebära att personen

har studieinriktning mot socialt arbete, utvecklingspsykologi eller annan relevant inriktning inom det sociala området.

33 § *Elevassistent i grundskolan.* Behörighetskravet för elevassistenter har inte förändrats. Arbetsgivaren avgör vad som är en lämplig utbildning.

34 § *Tidsfrist för uppfyllande av vissa behörighetskrav.* Det är viktigt att de tjänstemän som ansvarar för utvecklingen av utbildningsverksamheten i kommunerna och som fattar förvaltningsbeslut inom barnomsorgen och grundskolan har god kännedom om den åländska barnomsorgs- och utbildningslagstiftningen. Det är å andra sidan viktigt att förordningen tillåter viss flexibilitet för att säkerställa tillgången till behörig personal. Det krav på godkänd kurs i åländsk barnomsorgs- och grundskolelagstiftning som ställs på tjänster som barnomsorgschef, grundskolechef, utbildningschef, daghemsföreståndare, rektor och skolföreståndare ska därför uppfyllas inom sex månader efter att tjänsten tillträtts. Kursen ges som distanskurs i samarbete med Öppna högskolan på Åland. I de fall då tjänstemannen inte avlagt kursen då tjänsteutövningen inleds ska tjänstemannen uppfylla kravet på genomgången kurs inom 6 månader efter att tjänsteutövningen inletts. Först därefter kan tjänstemannen anställas i tjänsteförhållande tillsvidare.

6 kap. Förvaltning

35 § *Utbildningsstadga.* Enligt 4 § i del VI i landskapslagen om barnomsorg och grundskola kan närmare bestämmelser om de allmänna grunderna för barnomsorgens och grundskolans verksamhet utfärdas i landskapsförordning.

Varje kommun ska ha en utbildningsstadga i vilken de allmänna grunderna för barnomsorgs- och grundskoleverksamheten regleras.

7 kap. Ikraftträdande

36 § *Ikraftträdande.* Förordningen träder i kraft samtidigt som den nya landskapslagen om barnomsorg och grundskola, den 1 januari 2020.

Lagtext

LANDSKAPSFÖRORDNING om barnomsorg och grundskola

Med stöd av 6, 7, 16, 22, 23, 24, 25, 49, 50, 53 och 54 §§ i del III, 4 och 5 §§ i del V samt 3 och 4 §§ i del VI i landskapslagen om barnomsorg och grundskola föreskrivs:

1 kap. Arbetstid och undervisning

1 § *Timfördelning*

Den tid som används för grundskoleutbildning fördelas mellan undervisning i olika ämnen som följer:

ÄMNESGRUPPER OCH LÄROÄMNET	MINIMANTAL ÅRSVECKOTIMMAR		
	ÅK 1-6	ÅK 7-9	TOTALT ÅK 1-9
Svenska/svenska som andraspråk	34	9	41
Matematik	24	10	34
Miljö och naturkunskap	18	17	35
Omgivningskunskap	11		11
Biologi och geografi	4	8	12
Fysik och kemi	2	6	8
Hälsokunskap	1	3	4
Samhällsorientering	10	11	21
Religions- och livsåskådningskunskap	6	3	9
Historia	3	4	7
Samhällskunskap	1	4	5
Konst- och färdighetsämnen	42	19	61
Musik	6	2	8
Bildkonst	6	2	8
Slöjd	8	3	11
Idrott	12	6	18
Hemkunskap		3	3
Engelska (A1)	8	7	15
Elevhandledning		2	2
TOTALT GEMENSAMMA LÄROÄMNET	136	75	211
VALFRIA LÄROÄMNET / TILLSÄMNET	4	11	15
Finska, franska, ryska, spanska, tyska (A2)	4	9	13
Finska, franska, ryska, spanska, tyska (B1)		6	6
Finska, franska, ryska, spanska, tyska (B2)		4	4
SAMMANLAGD UNDERVISNING minimi- och maxiantal årsveckotimmar	136-146/150	86-90/96	222-236/246

2 § *Elevernas arbetsmängd*

I årskurserna 1 och 2 får elevens arbetsdag omfatta högst fem lektioner och under de övriga årskurserna högst sju lektioner. En skolarbetsdag ska bestå av minst fyra lektioner med undantag för läsårets första och sista arbetsdag samt situationer där praktiska arrangemang kräver det.

Om avvikande undervisningsarrangemang kräver det kan elevens arbetsdag i årskurs 7-9 tillfälligt vara längre än vad som bestäms i 1 mom.

Grundskoleutbildning ges under 20-21 veckotimmar i årskurserna 1-2, 23-25 veckotimmar i årskurserna 3-4, 25-27 veckotimmar i årskurserna 5-6 och 28-30 veckotimmar i årskurserna 7-9. För elever som läser ett valfritt språk kan timantalet utökas med 2 veckotimmar per årskurs.

3 §

Förberedande undervisning

Kommunen ska ordna förberedande undervisning för nyanlända elever i läropliktsåldern som inte har tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna tillgodogöra sig grundskoleundervisning på svenska. Med en nyanländ elev avses en elev som har flyttat till Åland och har ett annat modersmål än svenska.

Syftet med den förberedande undervisningen är att eleven ska få förutsättningar att klara av att följa allmänundervisningen. I den förberedande undervisningen studerar den nyanlända eleven svenska och vissa läroämnen enligt ett individuellt uppgjort studieprogram som beaktar elevens tidigare kunskaper.

Förberedande undervisning kan ordnas genom samarbete mellan skolor och kommuner. I undantagsfall kan undervisningen ordnas i redan befintliga undervisningsgrupper inom allmänundervisningen. Det fortsatta stödet efter avslutad förberedande undervisning omfattar ämnesstöd i svenska och svenska som andraspråk.

En nyanländ elev har rätt att få förberedande undervisning under minst två (c. 25 veckotimmar) och högst fyra terminer. Den som deltar i undervisningen har rätt att flytta över till grundskolans allmänna undervisning innan två terminer har gått om eleven har kunskaper och förutsättningar för det. Förflyttningen till allmänundervisningen kan ske stegvis på det sätt som bäst gynnar elevens lärande. Eleven placeras i den årskurs där eleven har förutsättningar för studieframgång, oberoende av åldersgrupp.

Elevens utveckling och lärande ska utvärderas genom samtal och mångsidiga uppgifter. Efter avslutad förberedande undervisning ges ett individuellt omdöme där elevens språkutveckling och kunskaper utvärderas utgående från det individuella studieprogrammet. Om elevens tidigare kunskaper möjliggör att eleven kan tillgodogöra sig något eller några ämnen på den nivå som läroplanen anger ska eleven få bli bedömd i dessa ämnen.

Den förberedande undervisningens innehåll och det individuella studieprogrammet beskrivs närmare i grundskolans läroplan.

4 §

Distansundervisning för läropliktiga

Vid distansundervisning ska det finnas en ansvarig lärare vid den mottagande skolan. Utgående från elevens och gruppens behov ska handledning och övervakning ske enligt samma principer som i andra undervisningssituationer. Den undervisande läraren ansvarar för bedömningen.

En grundskola kan anställa en lärare som ger distansundervisning utan att läraren befinner sig på Åland.

2 kap.

Stöd för lärande och skolgång

5 §

Träningsundervisning

En elev som fullgör sin läroplikt inom träningsundervisningen blir läropliktig vid sex års ålder och kan välja att delta i förundervisning inom träningsundervisningen eller inom barnomsorgen det år läroplikten börjar.

Träningsundervisning innebär mångprofessionellt stöd på heltid. Träningsundervisningen följer i den mån det är möjligt grundskolans läroplan och ger undervisning i grundskolans ämnen anpassat efter elevens nivå. Undervisningen för elever med svår funktionsnedsättning ordnas så att den är indelad i verksamhetsområden istället för i läroämnen.

6 §

Åtgärdsprogram och individuell plan

Ett åtgärdsprogram och en individuell plan är en beskrivning av vilket stöd för lärande och skolgång som eleven behöver och planen ska göras upp i samråd med eleven och vårdnadshavarna.

Åtgärdsprogrammet sammanställs av klassläraren eller klassföreståndaren i samarbete med berörda ämneslärare och speciallärare efter att den pedagogiska bedömningen gjorts.

Den individuella planen sammanställs av specialläraren i samarbete med de ansvariga lärarna efter att den pedagogiska utredningen gjorts.

7 §

Undervisning i särskilda situationer

Undervisning i särskilda situationer är en individuell undervisning som anpassas helt och hållet efter elevens behov och förutsättningar. Undervisningen beskrivs i ett åtgärdsprogram som görs upp av den ansvariga läraren tillsammans med berörda lärare och personal inom barn- och elevhälsan. Åtgärdsprogrammet ska innehålla en plan över hur eleven ska återgå till allmänundervisningen.

Elever som är inskrivna på sjukhus, elever i eftervård i hemmet, elever som är patienter inom barn- och ungdomspsykiatri, elever i riskzonen för utslagning som på grund av hälsoskäl inte kan gå i den egna skolan och elever i kö till en neurologisk eller psykiatrisk utredning kan ta del av undervisning i särskilda situationer.

8 §

Flexibel undervisningsform

Den flexibla undervisningsformen är i första hand avsedd för elever i årskurs 7-9. Inom den flexibla undervisningsformen ordnas undervisningen som närundervisning i skolan eller som handledda studier på arbetsplatser och i andra lärmiljöer. Eleverna ska ges uppgifter i enlighet med grundskolans lärokurser och ges möjlighet att visa sina kunskaper i alla ämnen. Skoldagens längd samt tidpunkten för start och slut kan avvika från det som bestäms i 2 §.

Flexibel undervisningsform förutsätter beslut om specialpedagogiskt stöd. Det åtgärdsprogram för elevens lärande som ska tas fram för en elev med flexibel undervisningsform ska även beskriva speciella omständigheter i den flexibla undervisningsformen för eleven, såsom att undervisningen ordnas i lärmiljöer utanför skolan.

Undervisningen för en elev som får mångprofessionellt stöd kan i undantagsfall ges i en flexibel utbildningsform. Om eleven får mångprofessionellt stöd ska den flexibla undervisningsformen beskrivas i en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas.

En elev som får sin undervisning i en flexibel undervisningsform ska bedömas i grundskolans alla ämnen av undervisande lärare.

En elev som får sin undervisning i en flexibel undervisningsform har rätt till lagstadgat stöd för lärande och skolgång, handledning och elevhälsa.

3 kap.

Elevedömning

9 §

Elevbedömning

Bedömningen av lärande och arbete ska alltid utgå från de mål och kunskapskriterier som fastställs i läroplanen. Bedömningen ges antingen med siffror eller genom verbal bedömning. Bedömningen av ansvar och samarbete ska grunda sig på kriterier formulerade i skolans trivselstadga.

Vid bedömning med siffror används skalan 4-10. Vitsordet 5 anger svaga, 6 försvarliga, 7 nöjaktiga, 8 goda, 9 berömliga samt 10 utmärkta kunskaper och färdigheter. En underkänd prestation anges med vitsordet 4.

Verbal bedömning ska ges i årskurserna 1-2, som tillägg till elever med anpassad lärokurs samt i träningsundervisningen. Till elever med annat modersmål än svenska kan verbal bedömning ges i alla årskurser förutom vid slutbedömningen. Verbal bedömning kan ges i alla årskurser som tillägg till sifferbetyg förutom vid slutbedömningen.

10 §

Betyg

Den verbala bedömningen ges som ett skriftligt omdöme i ett särskilt formulär. I den verbala bedömningen utvärderas elevens kunskaper, färdigheter och utveckling samt ansvar och samarbete. Elevens personlighet ska inte kommenteras.

I årskurserna 1-2 bedöms elevens kunskaper och färdigheter, samt elevens ansvar och samarbete, verbalt. Omdömen om elevens kunskaper och utveckling inom olika läroämnen ska grunda sig på kriterier för goda kunskaper som finns formulerade i läroplanen. I årskurserna 3-9 bedöms elevens kunskaper och färdigheter med vitsorden 4-10. Elevens ansvar och samarbete bedöms verbalt vid sidan om skalan. För elever i grundskoleutbildning för andra än läropliktiga bedöms läskunnighetsskedet och inledningsskedet verbalt och slutskedet enligt skalan 4-10.

I läsårsbetyget ska en bedömning av elevens prestationer under hela läsåret framgå. Här anges även om eleven flyttas upp från årskursen eller stannar kvar på årskursen. I mellanbetyget framgår endast vilka kunskaper och färdigheter eleven visat under den perioden. I årskurs 9 ges ett avgångsbetyg där samtliga prestationer under årskurserna 7-9 vägs in.

Skolans föreståndare/rektorer och elevens klasslärare/klassföreståndare ska underteckna betygen. Elevens vårdnadshavare ska bekräfta att de tagit del av bedömningen och betygsuppgifterna. Uppgifter om tidpunkter då betygen ska utfärdas och sättet för hur de ska tillställas eleverna och deras vårdnadshavare ska ingå i skolornas arbetsplaner.

Rätt att utfärda avgångsbetyg har den som har rätt att bedriva grundskoleundervisning med stöd av 8 § i del I i landskapslagen om barnomsorg och grundskola.

11 §

Höjning av vitsord

En elev som har ett avgångsbetyg och som höjt sitt vitsord i ett enskilt ämne ska få ett betyg över det avlagda vitsordet.

En elev som har ett skiljebetyg och som har påvisat tillräckliga kunskaper i grundskolans hela lärokurs ska få ett avgångsbetyg i vilket de ämnen som godkänts av respektive skola framgår.

12 §

Utvärdering av anpassad lärokurs

En elev som genomgått grundskolan och har ett avgångsbetyg som innehåller en eller flera anpassade lärokurser har rätt att få anpassningarna omvärderade under obegränsad tid efter avslutad grundskola. På speciallärarens begäran ska ämnesläraren inom det läroämnet som ska omvärderas utvärdera

om personens kunskaper motsvarar läroplanens kriterier för godkända kunskaper i årskurs 9. Specialläraren ger sedan i samråd med ämnesläraren ett utlåtande om anpassningen ska avlyftas. Om anpassningen enligt utlåtandet ska avlyftas utfärdas ett nytt avgångsbetyg. I det nya avgångsbetyget ges det tidigare anpassade ämnet vitsordet 5. Eleven kan därefter välja att höja sitt vitsord i enlighet med bestämmelserna i 11 §.

4 kap. Behörighetsvillkor

13 §

Definitioner

Med *akademiska poäng* avses studiemeriter i enlighet med det europeiska systemet för överföring av studiemeriter (European Credit Transfer and Accumulation System). Begreppet akademiska poäng motsvaras i Finland till begreppet studiepoäng och i Sverige av begreppet högskolepoäng.

Med *kompetenspoäng* avses studiemeriter i enlighet med Europaparlamentets och rådets rekommendation 2009/C 155/02 av den 18 juni 2009 om inrättande av ett europeiskt system för meritöverföring inom yrkesutbildningen (ECVET).

Med *examen på fördjupad nivå* avses en examen som omfattar minst 240 akademiska poäng varav minst 60 akademiska poäng avlagts på fördjupad nivå. Begreppet fördjupad nivå motsvaras i Finland av begreppet högre högskoleexamen och i Sverige av begreppet avancerad nivå.

14 §

Kunskaper i svenska

Den som arbetar som barnomsorgschef, grundskolechef, utbildningschef, rektor, skol- och daghemsföreståndare, klasslärare, lektor, lektor i elevhandleddning, specialklasslärare, speciallärare, timlärare, lärare i barnomsorgen, lärare i förundervisningen eller lärare i specialbarnomsorgen ska ha utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska.

Den som inte har svenska som modersmål ska visa sina språkkunskaper på det sätt som föreskrivs i statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen (FFS 481/2003).

15 §

Barnomsorgschef, grundskolechef och utbildningschef

Behörig som barnomsorgschef, grundskolechef och utbildningschef är den som har avlagt

- 1) en examen på fördjupad nivå som omfattar minst 240 akademiska poäng med lämplig inriktning vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola,
- 2) studier i ledarskap och/eller förvaltning som omfattar minst 25 akademiska poäng eller en examen i undervisningsförvaltning som omfattar minst 15 studiepoäng vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola samt
- 3) en kurs i åländsk barnomsorgs- och grundskolelagstiftning som godkänts av Ålands landskapsregering.

16 §

Daghemsföreståndare

Behörig som daghemsföreståndare är den som har avlagt

- 1) en examen med pedagogisk inriktning avsedd för barnomsorg som omfattar minst 180 akademiska poäng vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola,

- 2) studier i ledarskap och/eller förvaltning som omfattar minst 25 akademiska poäng eller en examen i undervisningsförvaltning som omfattar minst 15 studiepoäng vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola samt
- 3) en kurs i åländsk barnomsorgs- och utbildningslagstiftning som godkänts av Ålands landskapsregering och
- 4) som har tillräcklig erfarenhet av omsorg och fostran av barn i daghem.

17 §

Lärare i barnomsorgen

Behörig som lärare i barnomsorgen är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en lärarexamen avsedd för barnomsorg som omfattar minst 180 akademiska poäng eller en motsvarande äldre examen.

18 §

Lärare i förundervisningen

Behörig för förundervisningsuppgifter i barnomsorgen är den som uppfyller behörighetskraven för lärare i barnomsorgen enligt 17 § eller som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en lärarexamen avsedd för förundervisning som omfattar minst 240 akademiska poäng.

19 §

Socionom i barnomsorg

Behörig som socionom i barnomsorgen är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en socionomexamen med pedagogisk inriktning avsedd för barnomsorg som omfattar minst 210 akademiska poäng.

20 §

Lärare i specialbarnomsorgen

Behörig som lärare i specialbarnomsorgen är den som vid ett universitet eller därmed jämförbar högskola har avlagt

- 1) en examen med pedagogisk inriktning avsedd för barnomsorg som omfattar minst 210 akademiska poäng eller en motsvarande äldre examen samt
- 2) en studiehelhet om minst 60 akademiska poäng i specialpedagogik, som ingår i examen eller som avlagts utöver examen.

21 §

Barnskötare

Behörig som barnskötare är den som har avlagt en gymnasieexamen avsedd för barnomsorg som omfattar minst 180 kompetenspoäng eller en motsvarande examen.

22 §

Fritidspedagog

Behörig som fritidspedagog är den som har avlagt en examen med pedagogisk inriktning som omfattar minst 180 akademiska poäng vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola eller en motsvarande examen.

23 §

Assistent i barnomsorgen

Behörig som assistent för barn i behov av särskilt stöd är den som har en utbildning på gymnasienivå som är lämplig för uppgiften.

24 §

Familjedagvårdare i gruppfamiljedaghem

Behörig som familjedagvårdare i gruppfamiljedaghem är den som har en gymnasieexamen avsedd för barnomsorg som omfattar minst 180 kompetenspoäng.

25 §

Rektor och skolföreståndare

Behörig som rektor, biträdande rektor och skolföreståndare är den som har avlagt

- 1) en examen som omfattar minst 240 akademiska poäng vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola och som är behörig som lärare i någon av de årskurser som ifrågavarande skola omfattar,
- 2) studier i ledarskap och/eller förvaltning som omfattar minst 25 akademiska poäng eller en examen i undervisningsförvaltning som omfattar minst 15 studiepoäng vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola samt
- 3) en kurs i åländsk barnomsorgs- och grundskolelagstiftning som godkänts av Ålands landskapsregering och
- 4) som har tillräcklig erfarenhet av läraruppgifter.

26 §

Klasslärare

Behörig som klasslärare i årskurs 1–6 är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en lärarexamen eller en motsvarande äldre examen avsedd för årskurs 1–6 som omfattar minst 240 akademiska poäng.

27 §

Lektor

Behörig som lektor i ämnesundervisning är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt

- 1) en examen som omfattar minst 240 akademiska poäng eller en motsvarande äldre examen,
- 2) minst 60 akademiska poäng i varje undervisningsämne inom ämneslärarexamen eller motsvarande studier samt
- 3) pedagogiska studier för lärare som omfattar minst 60 akademiska poäng.

28 §

Lektor i elevhandledning

Behörig som lektor i elevhandledning är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt

- 1) en lärarexamen som omfattar minst 240 akademiska poäng eller en motsvarande äldre examen samt
- 2) en studiehelhet om minst 60 akademiska poäng i elevhandledning, som ingår i examen eller som avlagts utöver examen.

29 §

Specialklasslärare

Behörig som specialklasslärare är den som uppfyller behörighetskraven för klasslärare enligt 26 § och som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt

- 1) en studiehelhet för speciallärare som omfattar minst 60 akademiska poäng eller
- 2) en speciallärarexamen som omfattar minst 240 akademiska poäng eller en motsvarande äldre examen.

30 §

Speciallärare

Behörig som speciallärare är den som

1) uppfyller behörighetskraven som klasslärare eller lektor enligt 26 och 27 §§ och som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en studiehelhet för speciallärare som omfattar minst 60 akademiska poäng eller

2) vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en speciallärarexamen som omfattar minst 240 akademiska poäng eller en motsvarande äldre examen.

31 §

Timlärare

Behörig som timlärare med tillsvidare anställning är den som är behörig för motsvarande tjänst som klasslärare, lektor eller speciallärare.

32 §

Psykolog och kurator i barnomsorgen och grundskolan

Behörig som psykolog är den som har rätt enligt lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (FFS 559/1994) att utöva yrket som legitimerad psykolog.

Behörig som kurator är den som vid ett universitet eller en därmed jämförbar högskola har avlagt en examen med lämplig inriktning inom det sociala området som omfattar minst 180 akademiska poäng.

33 §

Elevassistent i grundskolan

Behörig som elevassistent är den som har en utbildning som är lämplig för uppgiften.

34 §

Tidsfrist för att uppfylla vissa behörighetskrav

Det behörighetskrav på avlagd kurs i åländsk barnomsorgs- och grundskolelagstiftning som ställs för den som har en tjänst som avses i 15, 16 och 25 §§ ska uppfyllas senast sex månader efter att tjänsteutövningen inletts.

6 kap.**Förvaltning**

35 §

Utbildningsstadga

I kommunernas utbildningsstadga ska finnas bestämmelser om de allmänna grunderna för barnomsorgens och grundskolans verksamhet. De allmänna grunderna omfattar

- daghemmens placering,
- indelningen i skoldistrikt och skolornas placering,
- uppgiftsbeskrivning för det kommunala organ som ansvarar för barnomsorg och grundskola och för de tjänstemän och arbetstagare som är underställda organet,
- kommunens delegering av beslutanderätt i frågor som gäller barnomsorg och grundskola,
- rutiner för samarbetet mellan barnomsorg och grundskola,
- rutiner för samarbetet mellan kommunens utbildningsverksamhet och berörda instanser och andra kommuners utbildningsverksamhet och aktörer,
- rutiner för ansökning om barnomsorg,
- inskrivning av elever och förverkligande av undervisningen i grundskolan,

- inskrivning av elever och förverkligande av förberedande undervisning,
- anmälan till hemundervisning,
- anmälan till och förverkligande av grundskoleutbildning för andra än läropliktiga,
- ordnandet av skolskjuts och inkvartering,
- en precisering av vilka typer av tjänster som finns i barnomsorgen och i grundskolan,
- barn- och elevhälsans organisation,
- de främmande språk som är valfria läroämnen för eleverna i grundskolan,
- rutiner för elevernas val av valfria läroämnen,
- elevernas rätt till frånvaro från skolgången,
- rutiner för hur barn och elever ska höras i frågor som berör dem,
- kommunens beredskap att vid behov ordna flexibla undervisningsformer och undervisning i särskilda situationer samt
- utvärdering av hemundervisade barn.

7 kap.
Ikraftträdande

36 §
Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2021.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen kräver får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Datum 2020-06-26 Dnr ÅLR 2020/5374

Avdelning
Utbildnings- och kulturavdelningen
Avdelningschef tjänstemannaföredragning

Kommunerna
info@kommunerna.ax

Beslutande
Stf.avdelningschef Lönnblad Jan Ole

Föredragande
Byråchef Storfors Elisabeth

Anvisning angående tjänster och behörigheter med anledning av antagen landskapslag om barnomsorg och grundskola (2020:32)

Beslut

Ålands landskapsregering beslöt att avge följande anvisning i samband med nya tjänstebestämmelserna i LL om barnomsorg och grundskola (2020:32) som träder i kraft 1.1.2021.

Syftet med LL om barnomsorg och grundskola (2020:32) är att utbildningsverksamhetsformerna barnomsorg, grundskola samt grundskoleutbildning för andra än läropliktiga ska förvaltas gemensamt i kommunen. Avsikten med en administrativt sammanhållen utbildningsverksamhet är att stödja samsynen bland pedagogerna samtidigt som en samverkan mellan skolan och barnomsorgen underlättas administrativt och praktiskt.

Enligt 1 § 3 mom. i del VIII, får åtgärder som verkställigheten av denna lag kräver vidtas *innan* lagen träder ikraft. Kommunerna kan således redan nu vidta åtgärder för att kravet på att det ska antingen finnas en *utbildningschef alternativt barnomsorgschef och grundskolechef* i kommunen uppfylls då lagen träder i kraft.

I förslaget till förordning föreslås också *en ny tjänstebestämmelse, socionom i barnomsorgen.*

Enligt övergångsbestämmelsen (2 § 8 mom. i del VIII) är den som *innehar* en tjänst eller är *anställd i arbetsavtalsförhållande* inom grundskolan eller barnomsorgen när den nya lagen träder ikraft fortsatt behörig för tjänsten eller anställningen. Med begreppet tjänst/anställning avses de tjänster och anställningar i arbetsavtal som nämns i nuvarande

grundskolelag för landskapet Åland (1995:18), grundskoleförordning för landskapet Åland (1995:95), barnomsorgslag för landskapet Åland (2011:86) och landskapsförordning om behörighetskrav för personal anställd i daghem och fritidshem (2011:90).

Enligt 25 § i landskapsförordning om barnomsorg och grundskola, jämställs skolföreståndarna med rektorerna, vilket innebär att behörighetskraven är densamma.

Enligt 33 § i nu gällande grundskolelag kan det i grundskolan finnas tjänst som rektor och tjänster som lärare, skolkurator, skolpsykolog och elevassistent. Lärartjänster är tjänster som lektor, klasslärare, specialklasslärare och speciallärare. Behörighetskravet för skoldirektörer framkommer av 28 § i grundskoleförordningen (1995:95). Inom barnomsorgen regleras behörighetskraven för följande arbetsuppgifter: föreståndare, barnträdgårdslärare, barnskötare, fritidspedagog, specialbarnträdgårdslärare, assistent och personal i familje- och gruppfamiljedaghem (8 § i barnomsorgslagen och 1-2 § i barnomsorgsförordningen).

Skoldirektör har en ny tjänstebestämmelse, *grundskolechef*, i den nya barnomsorgs- och grundskolelagen. Skoldirektören kan övergå till tjänsten som grundskolechef med stöd av övergångsbestämmelsen eftersom det endast är benämningen på tjänsten som byts. Tjänsten som skoldirektör ingår i nu gällande grundskoleförordning för landskapet Åland (28 §, 1995:95).

Barnomsorgschef och utbildningschef är nya tjänster i den gemensamma barnomsorgs- och grundskolelagen som träder i kraft 1 januari 2020. Ordalydelsen i övergångsbestämmelsen i den nya barnomsorgs- och grundskolelagen *möjliggör dock inte* tillämpandet av övergångsbestämmelsen (2 § 8 mom. i del VIII) ifråga om tjänsten som barnomsorgschef och utbildningschef.

Tillämpade lagrum

LL om barnomsorg och grundskola (2020:32)

Övrigt

Kontaktperson
specialsakkunig Andrea Björnhuvud

För kännedom

Minister Annika Hambrudd, annika.hambrudd@regeringen.ax
skoldirektörerna, skoldirektorer@regeringen.ax
Ålands kommunförbund, info@kommun.ax

Till Ålands lagting

Distansundervisning i grundskolan

Huvudsakligt innehåll

Landskapsregeringen föreslår en ändring av den nya landskapslagen om barnomsorg och grundskola i syfte att utöka möjligheten att ordna undervisningen i grundskolan som distansundervisning vid situationer där grundskolorna stängs helt eller delvis på grund av ett regionalt pandemiläge med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar.

INNEHÅLL	
Huvudsakligt innehåll	1
Allmän motivering	3
1. Bakgrund.....	3
1.1 Rätt till grundläggande utbildning	3
1.2 Undervisningen i grundskolan	3
1.3 Undantagsförhållanden i Finland	3
1.4 Temporär ändring av rikslagstiftningen om grundläggande utbildning.....	5
2. Landskapsregeringens förslag	5
3. Lagstiftningsbehörigheten och behörigheten i förvaltningsärenden	6
4. Förslagets konsekvenser.....	7
4.1. Ekonomiska konsekvenser	7
4.2. Konsekvenser för barn och familjer.....	7
4.3. Konsekvenser för skolorna och skolpersonalen	7
5. Beredningsarbetet	8
Detaljmotivering	8
Ändring av landskapslagen om barnomsorg och grundskola	8
Lagtext.....	11
L A N D S K A P S L A G om ändring av barnomsorg och grundskola	11
Parallelltexter.....	14

Allmän motivering

1. Bakgrund

1.1 Rätt till grundläggande utbildning

Enligt 16 § i Finlands grundlag (FFS 731/1999) har alla rätt till en avgiftsfri grundläggande utbildning. Med sådan grundläggande utbildning som avses i grundlagen avses den undervisning som ingår i läroplikten.

Enligt 1 och 2 §§ i del III i den nya landskapslagen (2020:38) om barnomsorg och grundskola (nedan LBG), som träder i kraft den 1 januari 2021 och ersätter den gällande grundskollagen, är alla barn med hemort på Åland läropliktiga och ska erbjudas möjlighet att uppfylla sin läroplikt i grundskolan eller i en motsvarande skola för syn- och hörselskadade barn. En elev kan även i enlighet med bestämmelserna i 6 kap. i lagens del III fullgöra sin läroplikt genom hemundervisning.

1.2 Undervisningen i grundskolan

Undervisningen i grundskolan omfattar enligt bestämmelserna i 14 § i del III i LBG minst 190 dagar mellan augusti och juni. Även om det inte uttryckligen regleras i lagstiftningen är den vedertagna tolkningen att den huvudsakliga undervisningsformen i grundskolan är närundervisning. Närundervisning är sådan undervisning som ges i en trygg studiemiljö i skolan och som genomförs under de arbetstider som anges i arbetsplanen.

Undervisningen i grundskolan utgår i enlighet med bestämmelserna i 10 och 12 §§ i del III i LBG från en läroplan som i görs upp av landskapsregeringen och en arbetsplan som varje skola ska göra upp.

I 9 § i del III i LBG finns bestämmelser om möjligheten till distansundervisning, med vilket huvudsakligen avses en situation då eleverna är i skolan medan läraren undervisar på distans genom informations- och kommunikationsteknik. Lagen medger inte en situation där kommunen beslutar att undervisningen helt eller delvis ska ordnas som distansundervisning.

Bestämmelser om stöd för lärande och skolgång är lagfästa och utvecklade i 5 kap. i del III i LBG och ger varje elev rätt till handledning och stöd enligt behov för sitt lärande och sin skolgång.

I 62 § i LBG finns bestämmelser om att verksamheten i grundskolan i enlighet med 16 § i grundlagen är avgiftsfri för eleverna och att eleverna utan kostnad ska ha tillgång till de läromedel, skoltillbehör, arbetsredskap och arbetsmaterial som behövs för en tidsenlig undervisning och utbildning. Enligt 63 § i del III i LBG har eleverna varje arbetsdag rätt till en fullvärdig måltid som är näringsmässigt väl sammansatt och tillräcklig samt avgiftsfri.

1.3 Undantagsförhållanden i Finland

Finlands regering konstaterade den 16 mars 2020 i samverkan med republikens president att sådana undantagsförhållanden råder i Finland som avses i 3 § 3 och 5 punkten i beredskapslagen (FFS 1552/2011) på grund av Covid-19-epidemin. Riksdagen beslöt den 17 mars 2020 att delar av beredskapslagen ska tas i bruk.

Med stöd av beredskapslagen utfärdade regeringen den 17 mars 2020 en förordning om temporära begränsningar av skyldigheten att ordna småbarnspedagogik samt undervisning och utbildning (FFS 126/2020). Syftet med förordningen var att göra spridningen av coronavirussmittan långsammare genom att minska kontakterna mellan elever, studerande, undervisningspersonal och annan personal på samtliga utbildningsnivåer. Enligt förordningen begränsades skyldigheten för grundskolorna att ordna undervisningen som närundervisning under perioden 18 mars till 13 april 2020. Den 17 mars meddelade regionförvaltningsverken med stöd av 58 § i lagen om

smittsamma sjukdomar att skolorna skulle stängas under samma period 18 mars till 13 april 2020. Undervisningen i grundskolorna i hela Finland, inklusive Åland, övergick därmed huvudsakligen till distansundervisning.

Den 6 april 2020 godkände regeringen en ny förordning om temporära begränsningar av skyldigheten att ordna småbarnspedagogik, undervisning och utbildning (FFS 191/2020) för tiden 14 april till 13 maj 2020. Undervisningen i grundskolorna i hela landet fortsatte i och med det att ordna sin undervisning huvudsakligen som distansundervisning.

Finlands regering fattade den 30 april ett principbeslut¹ om en kontrollerad och succesiv avveckling av begränsningarna under coronaviruspandemin inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen och den 6 maj ett principbeslut² om en plan för en hybridstrategi för hantering av coronakrisen. Enligt principbeslutet hanteras från och med den 14 maj 2020 användningen av skolornas lokaler genom åtgärder i enlighet med lagen (FFS 1227/2016) om smittsamma sjukdomar. Med stöd av 8 § i lagen kan de regionala myndigheterna fatta beslut om åtgärder i enlighet med den regionala situationen. På det viset kan olika delar av landet reagera snabbt och flexibelt med beaktande av den regionala situationen.

Lagen om smittsamma sjukdomar (FFS 1227/2016)

8 § Bekämpning på regional nivå

Regionförvaltningsverket samordnar och övervakar bekämpningen av smittsamma sjukdomar inom sitt område. Regionförvaltningsverket övervakar att samkommunerna för sjukvårdsdistriktet har regional beredskap för störningar inom hälso- och sjukvården. Regionförvaltningsverket övervakar att bekämpningsarbetet genomförs enligt bestämmelserna samt att de nationella planerna och social- och hälsovårdsministeriets beslut verkställs. Vid regionförvaltningsverket ska det finnas en läkare som står i tjänsteförhållande till regionförvaltningsverket och ansvarar för smittsamma sjukdomar.

Samkommunen för sjukvårdsdistriktet styr och stöder kommunerna och verksamhetsenheterna inom socialvården och hälso- och sjukvården med sin medicinska sakkunskap inom bekämpning av smittsamma sjukdomar, utvecklar regionalt diagnostiken och behandlingen av smittsamma sjukdomar och utreder epidemier tillsammans med kommunerna. Sjukvårdsdistriktet förbereder bekämpning av och vård och behandling vid exceptionella epidemier samt har hand om utvecklingen av bekämpningen av vårdrelaterade infektioner vid verksamhetsenheterna inom socialvården och hälso- och sjukvården i sitt område. I samkommunen för sjukvårdsdistriktet ska det finnas en läkare som står i tjänsteförhållande till samkommunen och ansvarar för smittsamma sjukdomar.

Regionförvaltningsverket och samkommunerna för sjukvårdsdistriktet inom dess verksamhetsområde ska samarbeta för att bekämpa smittsamma sjukdomar. Regionförvaltningsverket ska fatta de administrativa beslut som föreskrivs i denna lag genom att utnyttja den sakkunskap som finns i samkommunen för sjukvårdsdistriktet, i specialupptagningsområdet och vid Institutet för hälsa och välfärd. Den regionala beredskapen och beredskapsplaneringen för bekämpning av smittsamma sjukdomar ska genomföras så som föreskrivs i 38 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) med beaktande också av verksamheten inom företagshälsovården och den privata hälso- och sjukvården.

58 § Åtgärder i samband med en omfattande smittrisk

När en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom som medför omfattande smittrisk har konstaterats eller med fog kan väntas förekomma, kan det kommunala organ som ansvarar för bekämpning av smittsamma sjukdomar inom sitt verksamhetsområde fatta beslut om att stänga verksamhetsenheterna inom socialvården, läroanstalter, daghem, bostäder och motsvarande lokaler och förbjuda allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar. En ytterligare förutsättning är att åtgärden är nödvändig för att förhindra spridningen av en allmänfarlig sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig sjukdom. Regionförvaltningsverket kan fatta motsvarande beslut inom sitt område om det behövs inom flera kommuners område.

¹ VNK/2020/54

² VNK/2020/57

Om någon annan än en i 1 mom. avsedd smittsam sjukdom medför omfattande smitt-risk, kan det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar och regionförvaltningsverket inom sitt område fatta beslut om att läroanstalter och daghem ska stängas, om det är nödvändigt för att förhindra sjukdomsspridning.

Besluten enligt 1 och 2 mom. meddelas för högst en månad. Åtgärderna ska genast avslutas när det inte längre finns någon smittorisk.

Den 14 maj 2020 återupptogs närundervisningen i grundskolorna. Den 14 maj 2020 återupptogs närundervisningen i grundskolorna till vårterminens slut. Situationen med Covid-19-epidemin på Åland nästa läsår visar om undervisningen kan ordnas på ett tryggt sätt i skolan. Om detta inte är möjligt ska landskapsmyndigheterna fatta beslut om stängning av skolorna med stöd av smittskyddslagen.

1.4 Temporär ändring av rikslagstiftningen om grundläggande utbildning

Regeringen lade den 4 juni 2020 fram ett förslag³ till en temporär ändring av lagen om grundläggande utbildning för att säkerställa elevens rätt till undervisning även om skolorna stängs för undervisning helt eller delvis med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar. Avsikten är att lagen ska gälla under perioden 1 augusti till 31 december 2020.

I lagförslaget föreslås att man till lagen om grundläggande utbildning (FFS 628/1998) temporärt fogar bestämmelser som gör det möjligt för utbildningsanordnaren att genom sitt beslut övergå till exceptionella undervisningsarrangemang. Under exceptionella undervisningsarrangemang kan undervisningen helt eller delvis ordnas på annat sätt än som närundervisning med hjälp av distansförbindelser. I lagen tas det in kriterier för när utbildningsanordnaren kan besluta att övergå till exceptionella undervisningsarrangemang. I paragrafen föreskrivs dessutom vilket stöd för inläring och skolgång samt vilka studiesociala förmåner utbildningsanordnaren är skyldig att ordna under exceptionella undervisningsarrangemang.

Enligt 16 § i Finlands grundlag har alla rätt till en grundläggande utbildning, med vilket avses den utbildning som ingår i läroplikten. Enligt grundlagen ska bestämmelser om läroplikt utfärdas genom lag. Enligt 18 § 14 punkten i självstyrelselagen (1991:71) för Åland har Åland lagstiftningsbehörighet ifråga om undervisning. Till undervisningsväsendet hör den allmänna läroplikten som alltså hör till Ålands behörighet att lagstifta om.

Enligt 27 § 34 punkten i självstyrelselagen har Finland lagstiftningsbehörighet i fråga om beredskap inför undantagstillstånd. Enligt 27 § 29 punkten i självstyrelselagen har Finland lagstiftningsbehörighet i fråga om smittsamma sjukdomar hos människor.

Enligt 30 § 9 punkten i självstyrelselagen ska landskapsregeringen eller någon annan myndighet som anges i landskapslag sköta de uppgifter på Åland som enligt lagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur ankommer på en riksmyndighet eller på kommunerna.

2. Landskapsregeringens förslag

I och med den situation som råder sedan 14 maj 2020 regleras alltså frågan om en eventuell stängning av grundskolorna av bestämmelserna i smittskyddslagen. Det innebär att det är landskapsmyndigheternas behörighet att avgöra om en skola på Åland måste stänga på grund av smittläget i samhället och det är i enlighet med den åländska lagstiftningen som undervisningen ska bedrivas vid en eventuell stängning. Detta är en klar skillnad från

³ RP 86/2020

situationen under våren då skolorna stängdes genom bestämmelser i beredskapslagen och tillämpningsförfordningar, vilka åsidosatte den normala fördelningen av lagstiftningsbehörigheten och var direkt tillämpliga på Åland.

Med tanke på ovissheten kring hur situationen med Covid-19-epidemin utvecklas på Åland under vintern och eventuella liknande situationer i framtiden är det motiverat att ändra lagstiftningen om undervisningen i grundskolan för att förbättra möjligheterna att tillfälligt bedriva undervisningen i grundskolan helt eller delvis som distansundervisning, om landskapsmyndigheterna tvingas fatta beslut om att stänga grundskolorna helt eller delvis med stöd av 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar (FFS 1227/2016).

Landskapsregeringen har lagt fram ett lagförslag om ändring av den gällande grundskollagen (1995/2018) med bestämmelser om möjligheten att helt eller delvis övergå till distansundervisning vid en situation då skolorna stängs under höstterminen. Landskapsregeringen föreslår nu även en ändring av LBG som träder i kraft den 1 januari 2021 och ersätter grundskolelagen.

Genom att utveckla bestämmelserna om distansundervisning i särskilda situationer tryggas alla barns rätt till en grundläggande utbildning, i enlighet med FN's konvention om barnets rättigheter samt 16 § i Finlands grundlag, och till att uppfylla sin läroplikt i grundskolan i enlighet med grundskolelagen, även i situationer där skolorna stängs helt eller delvis med stöd av smittskyddslagen.

I och med att möjligheten att helt eller delvis övergå till distansundervisning i exceptionella situationer endast kan ske vid en stängning av grundskolorna med stöd av smittskyddslagen, tryggas elevernas rätt att i huvudsak få sin utbildning genom närundervisning i skolan.

Landskapsregeringen föreslår även att LBG förtydligas med en bestämmelse om att den huvudsakliga undervisningsformen i grundskolan är närundervisning. Bestämmelsen om distansundervisning för läropliktiga föreslås ändrad så att förutsättningarna för när distansundervisning ska kunna ske regleras i lagen istället för i den förfordning som ska utfärdas med stöd av lagen.

I samband med lagförslaget om distansundervisning i särskilda situationer föreslås två ändringar som inte berör detta. Det ena är en ny paragraf som förtydligar rättsläget för medborgare i EU vad gäller behörighetskrav och förhållandet mellan nordiska avtal och bestämmelserna inom EU om behörighetskrav. Det andra är en uppdatering av lagen så att hänvisningarna till den gamla förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996) ändras till hänvisningar till den nya lagen om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019).

3. Lagstiftningsbehörigheten och behörigheten i förvaltningsärenden

Enligt 16 § i Finlands grundlag har alla rätt till en grundläggande utbildning, med vilket avses den utbildning som ingår i läroplikten. Enligt grundlagen ska bestämmelser om läroplikt utfärdas genom lag. Enligt 18 § 14 punkten i självstyrelselagen (1991:71) för Åland har Åland lagstiftningsbehörighet ifråga om undervisning. Till undervisningsväsendet hör den allmänna läroplikten som således hör till Ålands lagstiftningsbehörighet.

Landskapsregeringen konstaterar att möjligheten att ordna undervisningen som distansundervisning inte innebär en begränsning av skyldigheten att ordna undervisning, utan endast innebär en möjlighet att temporärt ordna undervisningen på annat sätt. Rätten till närundervisning inskränks men står i proportion till det som eftersträvas med distansundervisningen, dvs. att begränsa spridningen av en smittsam sjukdom.

Enligt 27 § 34 punkten i självstyrelselagen har Finland lagstiftningsbehörighet i fråga om beredskap inför undantagstillstånd. Enligt 27 § 29 punkten

i självstyrelselagen har Finland lagstiftningsbehörighet i fråga om smittsamma sjukdomar hos människor.

Enligt 30 § 9 punkten i självstyrelselagen är det landskapsregeringen eller någon annan myndighet som anges i landskapslag som ska sköta de uppgifter på Åland som enligt lagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur ankommer på en riksmyndighet eller på kommunerna

4. Förslagets konsekvenser

4.1. Ekonomiska konsekvenser

Lagförslagets ekonomiska konsekvenser torde vara ringa men en övergång till distansundervisning kan ändå medföra vissa merkostnader för kommunerna. Eftersom eleverna även vid distansundervisning ska ha rätt till en måltid varje arbetsdag kan innebära tilläggskostnader för distributionen av maten vilken ger merarbetet och för tillredningen av maten eftersom det är svårt att förse varje enskilt hem med en daglig skolmåltid till samma kostnad som då maten tillverkas för större grupper på plats i skolan. Övriga eventuella merkostnader kan uppstå för utrustning (datorer, licenser) så att alla elever ska kunna delta i distansundervisningen på samma villkor.

4.2. Konsekvenser för barn och familjer

Utgångspunkten i landskapsregeringens förslag är barnets bästa.

Barnets rättigheter enligt FN's konvention om barnets rättigheter, såsom rätten till liv och hälsa samt grundläggande utbildning, ska tillgodoses även i en situation där skolorna stängs på grund av en smittsam sjukdom. Därför tryggas elevernas rätt till stöd för lärande och skolgång samt rätten till skolmat även vid distansundervisning. De minsta eleverna, i årskurserna 1-3 omfattas inte av möjligheten till distansundervisning i särskilda situationer utan har rätt till närundervisning. Detta motiveras av deras ålder och utvecklingsnivå och att deras självledarskap och interaktionsfärdigheter ännu är under utveckling.

Även konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska beaktas i en situation där skolorna stängs helt eller delvis. Elever som erhåller mångprofessionellt stöd omfattas inte av möjligheten till distansundervisning i särskilda situationer utan har rätt till närundervisning.

Distansundervisning inverkar på elevernas sociala relationer och välfärd. Det är viktigt att stöda elevernas sociala relationer och att beakta elevernas olika förhållanden och situationer som förstärks vid distansundervisning.

Elever med annat modersmål än svenska behöver också beaktas vid eventuell distansundervisning. Svaga språkliga kunskaper kan vara en orsak till att skolan inte har fått kontakt med hemmet och därmed riskerar barnen i dessa familjer att inte kunna tillgodogöra sig undervisningen på distans.

4.3. Konsekvenser för skolorna och skolpersonalen

Lagförslagets konsekvenser för skolorna och skolpersonalen är bland annat att distansundervisning är en undervisningsform som tar mer tid vilket leder till en ökad arbetsbelastning för lärarna jämfört med undervisning genom närundervisning. Varje lärare behöver skapa nya undervisningsmetoder och sätta sig in i ny teknik och utrustning vilket ger en ökad påfrestning i det dagliga arbetet.

Lagförslaget innebär även mera arbete för skolledare för att koordinera och leda personalen. Lärare har under vårterminen uttryckt ett behov av fortbildning och stöd i sitt arbete vid distansundervisning.

Distansundervisning kan även leda till en ökad stressnivå hos skolpersonalen, vilket leder till ett sämre mående, på grund av att läraren inte kan nå

alla elever och att läraren känner en avsaknad av den kontroll läraren vanligtvis har över elevernas lärande och mående.

En konsekvens som konstaterats efter vårterminens distansundervisning är en ojämn arbetsfördelning mellan lärare. Om distansundervisning tas i bruk för delar av eleverna så måste skolledaren fördela arbetsuppgifterna så att en och samma lärare inte handhar både när- och distansundervisning och även se till att arbetsbördan fördelas jämnt mellan olika lärare.

Vid distansundervisning bör elevvårdspersonal såsom kuratorer och psykologer se över sina arbetssätt för att kunna säkerställa att varje barn får de elevvårdstjänster som behövs.

5. Beredningsarbetet

Lagförslaget har beretts som tjänstemannaberedning vid lagberedningen i samråd med utbildningsavdelningen.

På grund av lagförslagets brådsakande natur har förslaget inte skickats på remiss. Däremot har kommunförbundet och Mariehamns stad samt skoldirektörerna informerats om lagförslaget och beretts möjligheter att komma med synpunkter.

Detaljmotivering

Ändring av landskapslagen om barnomsorg och grundskola

Del III

6 § *Undervisningen i grundskolan.* Paragrafens andra moment föreslås ändrat för att förtydliga att den huvudsakliga undervisningsformen i grundskolan är närundervisning. Distansundervisning kan endast ske då bestämmelserna om möjlighet till distansundervisning uppfylls. Landskapsregeringen betonar att distansundervisning inte är självstudier utan att undervisningen ska i realtid där läraren kontinuerligt återkopplar till eleven.

9 § *Distansundervisning för läropliktiga.* Ett nytt 2 mom. föreslås fogat till paragrafen så att de förutsättningar som krävs för att distansundervisning ska kunna genomföras preciseras i lagen istället för att anges i förordning. De förutsättningar som landskapsregeringen föreslås att ska krävas är om skolan saknar en behörig lärare i det aktuella ämnet och en sådan inte har kunnat anställas, om distansundervisning objektivt motiveras av ett pedagogiskt mervärde, för elever som avses i 24 § i del III eller om förutsättningarna för distansundervisning i exceptionella situationer uppfylls. Med pedagogiskt mervärde avses situationer där en behörig lärare finns men där anlitande av utomstående lärare objektivt motiverat tillför pedagogiskt mervärde till undervisningen. De elever som avses i 24 § i del III är elever som på grund av psykiska eller fysiska hälsoskäl inte kan gå i skolan utan har rätt till undervisningen i särskilda situationer. Med den sista förutsättningen avses situationer då skolorna stängs med stöd av smittskyddslagen. Närmare bestämmelser om det finns i den nya 9a § som föreslås. Paragrafens 3 mom. föreslås ändrat så att skolan alltid ansvarar för undervisningsgruppens trygghet, säkerhet och välbefinnande och ska trygga elevens möjligheter till kommunikation som främjar lärande, det vill säga oavsett om distansundervisningen sker i skolan eller i elevernas hem.

Förutom i de situationer som nämns i paragrafen kan distansundervisning inte ordnas.

9a § *Distansundervisning i exceptionella situationer.* En ny paragraf föreslås fogad till lagen med bestämmelser om distansundervisning i exceptionella situationer.

Enligt 1 mom. avses med distansundervisning i exceptionella situationer sådan distansundervisning som ges om grundskolorna stängts helt eller delvis med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar (FFS 1227/2016). I dessa situationer krävs inte att de allmänna förutsättningar som ställs för att distansundervisning ska kunna ordnas är uppfyllda, vilket framgår av bestämmelsen i det nya 2 mom. i 9 § i del III.

Vid distansundervisning i exceptionella situationer ska elevernas rätt till undervisning tryggas i enlighet med bestämmelserna i LBG. Det innebär att läroplanen ska följas.

Distansundervisning i exceptionella situationer föreslås inte få ordnas för elever i årskurserna 1–3, för elever som får mångprofessionellt stöd med stöd av 20 § i del III eller för elever som omfattas av förlängd läroplikt med stöd av 1 § 3 mom. i del III, för att trygga dessa särskilt utsatta elevers rättigheter till en grundläggande utbildning.

För att trygga undervisningen för elever som inte hör till någon av de kategorier som direkt undantas från distansundervisningen, föreslår landskapsregeringen att undantag vid behov ska kunna göras i individuella fall. Det gäller fall där en helhetsbedömning av en elevs situation visar att eleven saknar förutsättningar att följa undervisningen som ordnas som distansundervisning. Bedömningen görs av elevens lärare i samråd med skolans rektor eller föreståndare.

Då undervisningen ordnas som distansundervisning i exceptionella situationer ska kommunen ordna sådant stöd för lärande och skolgång som avses i 18 - 23 §§ i del III och sådana barn- och elevhälsotjänster som avses i del IV på det sätt som de exceptionella omständigheterna medger och kommunen ska vara skyldig att under alla arbetsdagar ordna en avgiftsfri måltid för alla elever. Eventuell specialkost ska beaktas på samma sätt som vid närundervisning. Måltiden distribueras i enlighet med de exceptionella omständigheterna, tex så att eleverna hämtar maten från skolan eller att maten körs ut till eleverna. Distributionen kan variera beroende på kommunens och skolans storlek.

Det är det organ som ansvarar för kommunens utbildningsverksamhet som fattar beslut om övergång helt eller delvis till distansundervisning. Landskapsregeringen föreslår att beslut ska få fattas för högst en månad åt gången, vilket motiveras av att beslut om stängning av en skola inte får fattas för mer än en månad i taget.

Landskapsregeringen föreslår att närmare bestämmelser om distansundervisning i exceptionella situationer ska kunna utfärdas i landskapsförordning.

DEL V

10 § *Brott mot tystnadsplikten*. Ändringen är en korrigerande av paragrafhänvisningen.

DEL VI

5a § *Erkännande av utländska yrkeskvalifikationer*. Landskapsregeringen föreslår en ny paragraf som förtydligar att medborgare som skaffat sina yrkeskvalifikationer utanför Åland eller Finland måste ansöka om erkännande av yrkeskvalifikationer hos landskapsregeringen innan yrkesutövningen påbörjas på Åland. Denna skyldighet avser alla reglerade yrken inom utbildningssektorn.

I paragrafen förtydligas även rättsläget för tillämpligheten för nordiska läraravtal på Åland. Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF, art. 18, 45 och 49) förbjuder all diskriminering på grund av nationalitet. På grund av diskrimineringsförbudet i EU-rätten får de nordiska EU-länderna

inte med hänvisning till nordiska avtal favorisera nordiska EU-medborgare framom andra EU-medborgare. Nordiska EU-medborgare jämställs därmed med övriga EU-medborgare beträffande skyldigheten att ansöka om erkännande av yrkeskvalifikationer. Detta innebär att de nordiska överenskommelserna åsidosätts beträffande de länder och regioner som hör till EU.

DEL VII

2 § *Kommunala beslut i ärenden som gäller barnomsorg.* Ändringen är en uppdatering så att hänvisningarna till den gamla förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996) ändras till hänvisningar till den nya lagen om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019).

3 § *Kommunala beslut i ärenden som gäller grundskolan.* Ändringen är en uppdatering så att hänvisningarna till den gamla förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996) ändras till hänvisningar till den nya lagen om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019).

4 § *Beslut av huvudmannen för en ersättande skola.* Ändringen är en uppdatering så att hänvisningarna till den gamla förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996) ändras till hänvisningar till den nya lagen om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019).

Lagtext

Landskapsregeringen föreslår att följande lag antas.

L A N D S K A P S L A G
om ändring av barnomsorg och grundskola

I enlighet med lagtingets beslut

ändras 6 § 2 mom. och 9 § 3 mom. i del III i landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola, 10 § i lagens del V samt 2 § 2 mom., 3 § 2 och 3 mom. och 4 § i lagens del VII, av dessa lagrum 3 § 2 mom. i lagens del III sådant det lyder i landskapslagen 2020/xx, samt

fogas till 9 § i lagens del III ett nytt 2 mom. så att nuvarande 2-5 mom. blir 3-6 mom., till lagens del III en ny 9a § samt till lagens del VI en ny 5a §, av dessa lagrum 9 § i lagens del III sådan den lyder i landskapslagen 2020/xx, som följer:

DEL III

6 §

Undervisningen i grundskolan

Undervisningen i grundskolan bedrivs i form av allmänundervisning, specialundervisning och träningsundervisning. Undervisningen ordnas som närundervisning, distansundervisning och som verksamhet utanför skolan. Den huvudsakliga undervisningsformen i grundskolan är närundervisning.

9 §

Distansundervisning för läropliktiga

Undervisningen i grundskolan kan ordnas som distansundervisning
1) om skolan saknar en behörig lärare i det aktuella ämnet och en sådan inte har kunnat anställas,
2) om distansundervisning objektivt motiveras av ett pedagogiskt mervärde,
3) för elever som har rätt till undervisning i särskilda situationer i enlighet med bestämmelserna i 24 § i del III eller
4) om förutsättningarna för distansundervisning i exceptionella situationer enligt 9a § uppfylls.

Vid distansundervisning ska skolan värna om undervisningsgruppens trygghet, säkerhet och välbefinnande samt trygga elevens möjligheter till kommunikation som främjar lärande.

9a §

Distansundervisning i exceptionella situationer

Med distansundervisning i exceptionella situationer avses distansundervisning som ges till en eller flera elevgrupper eller enskilda elever då landskapsregeringen eller någon annan myndighet med stöd av 30 § 9 mom. självstyrelselagen (1991:71) för Åland helt eller delvis stängt en grundskola med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar (FFS 1227/2016) för att närundervisning inte kan ordnas på ett tryggt sätt.

Vid distansundervisning i exceptionella situationer ska elevens rätt till undervisning tryggas i enlighet med bestämmelserna i denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Distansundervisning i exceptionella situationer får inte ordnas för elever i årskurserna 1–3, för elever som får mångprofessionellt stöd med stöd av 20 § i del III eller för elever som omfattas av förlängd läroplikt med stöd av 1 § 3 mom. i del III.

Om det genom en helhetsbedömning av en elevs situation konstateras att eleven saknar förutsättningar att följa undervisning som ordnas som distansundervisning kan eleven undantas från distansundervisning i exceptionella situationer. Bedömningen görs av elevens lärare i samråd med skolans rektor eller föreståndare.

Vid distansundervisning i exceptionella situationer ska kommunen ordna sådant stöd för lärande och skolgång som avses i 18 - 23 §§ i del III och sådana barn- och elevhälsotjänster som avses i del IV på det sätt som är möjligt med tanke på de särskilda omständigheterna.

För alla elever som omfattas av distansundervisning i exceptionella situationer ska kommunen ordna en avgiftsfri måltid under alla arbetsdagar.

Det organ som ansvarar för förvaltningen av kommunens utbildningsverksamhet fattar beslut om övergång helt eller delvis till distansundervisning i exceptionella situationer. Beslut om distansundervisning i särskilda situationer får fattas för högst en månad åt gången.

Närmare bestämmelser om distansundervisning i exceptionella situationer kan utfärdas i landskapsförordning.

DEL V

10 §

Brott mot tystnadsplikten

Den som bryter mot tystnadsplikten i 9 § ska dömas för *brott mot tystnadsplikten* till böter eller fängelse i högst sex månader. Om brottet ska anses som grovt döms till böter eller till fängelse i högst ett år.

DEL VI

5a §

Erkännande av utländska yrkeskvalifikationer

Yrkeskvalifikationer som har förvärvats i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen, i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz erkänns av landskapsregeringen i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (2017:22) om erkännande av yrkeskvalifikationer.

På nordiska medborgares rätt att vara verksamma inom uppgifter inom utbildningssektorn på Åland med stöd av nordiska avtal, ska bestämmelserna i 1 mom. tillämpas.

DEL VII

2 §

Kommunala beslut i ärenden som gäller barnomsorg

Ett beslut med anledning av begäran om rättelse enligt 1 mom. får överklagas genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019).

3 §

Kommunala beslut i ärenden som gäller grundskolan

Ett beslut som gäller avbrytande av hemundervisning enligt 29 § i del III, en skriftlig varning till en elev enligt 71 § i del III, avstängning av en elev för viss tid enligt 72 § 2 och 3 mom. i del III eller en förmån eller rättighet enligt 62-64, 66 eller 67 §§ i del III får överklagas genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

Ett beslut med anledning av begäran om rättelse enligt 1 mom. får överklagas genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

4 §

Beslut av huvudmannen för en ersättande skola

Beslut som huvudmannen för en ersättande skola har fattat enligt denna lag eller en landskapsförordning som har utfärdats med stöd av den får överklagas genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, om inte rätten till besvär är begränsad enligt lag. Ett beslut som gäller en elev ska överklagas inom 14 dagar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

Mariehamn den

L a n t r å d

Föredragande minister

Enligt sändlista

Hänvisning

Kontaktperson
Byråchef Elisabeth Storfors

Ärende
**FÖRVERKLIGANDE AV EN
GRUNDSKOLEUNDERVISNING FÖR PERSONER
SOM FULLGJORT LÄROPLIKTEN –
MELLANRAPPORT**

Ålands landskapsregering tillsatte 14.11.2019 en arbetsgrupp med uppdrag att planera hur grundskoleutbildning för personer som fullgjort läroplikten ska förverkligas. Arbetsgruppen har lämnat sin mellanrapport 2.6.2020.

Arbetsgruppens mellanrapport beskriver de förordningsfullmakter som anges i kap 8, Del III (LL 2020:32).

Grundskoleutbildning för personer som fullgjort läroplikten är en ny utbildningsform i enlighet med 8 kap, Del III i LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola. Utbildningsformen ska närmare regleras i förordning.

Grundskoleutbildningen vänder sig till målgruppen ungdomar som fullgjort läroplikten men inte erhållit avgångsbetyg från grundskolan och vuxna som är i avsaknad av kunskaper motsvarande grundskolans lärokurs. Utbildningsformen är indelad i ett läskunnighetsskede, inledningsskede, och ett slutskede.

Kommunerna är ansvariga för att grundskoleundervisning ordnas för en kommuninvånare som fullgjort läroplikten men inte slutfört grundskolan med godkänt avgångsbetyg. Grundskoleundervisningen kan ordnas i en av kommunens skolor eller genom ett interkommunalt samarbete i form av en köptjänst. Undervisningen ska kunna genomföras i organiserade undervisningsgrupper enligt en fastställd läroplan eller som distansundervisning.

Landskapsregeringen har 8.6.2020 antecknat mellanrapporten för kännedom och beslöt samtidigt att sända mellanrapporten på remiss.

Yttranden ska vara landskapsregeringen tillhanda inom augusti 2020 för att kunna beaktas i samband med utformningen av förordningstexterna för utbildningsformen grundskoleutbildning för andra än läropliktiga.

Minister

Annika Hambrudd

Byråchef

Elisabeth Storfors

BILAGA:

Mellanrapport
Sändlista

FÖR KÄNNEDOM:

Arbetsgruppens medlemmar

Förverkligande av grundskoleutbildning för andra än läropliktiga

ARBETSGRUPPENS MELLANRAPPORT

ELISABETH STORFORS

Innehåll

1. Inledning, bakgrund och uppdrag	2
2. Beskrivning av arbetssätt och metoder.....	2
3. Definition av målgruppen.....	2
4. Organisering	3
5. Närmare beskrivning av de tre olika skedena	3
6. Förslag till timfördelningsplan	5
7. Rutiner för anmälningsförfarande till utbildningen	9
8. Kostnadsberäkning	9

1. Inledning, bakgrund och uppdrag

Ålands landskapsregering tillsatte en arbetsgrupp den 14 november 2019 med uppdraget att planera hur en grundskoleutbildning för personer som fullgjort läroplikten ska förverkligas.

Grundskoleutbildning för personer som fullgjort läroplikten är en ny undervisningsform i enlighet med LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola som träder i kraft i januari 2021.

Arbetsgruppens sammansättning:

Specialsakkunnig Bodil Regårdh, Utbildningsbyrån, arbetsgruppens ordförande och sekreterare

Specialsakkunnig Katarina Halme-Wiklund, Utbildningsbyrån

Bildningsdirektör Kjell Nilsson, Mariehamns stad

Elevhandledare Camilla Karlström, Mariehamns stad/Strandnäs skola

Rektor Maria Säll-Öfverström, Ålands folkhögskola

Rektor Siv Ekström, Mariehamns stad/Medborgarinstitutet (Medis)

I arbetsgruppens uppdrag ingår att utarbeta ett förslag till struktur och organisation för ett interkommunalt samarbete kring grundskoleutbildningen för personer som fullgjort läroplikten. Uppdraget gäller i första hand planering av grundskoleutbildningens slutskede.

I arbetsgruppens uppdrag ingår även att ge förslag till rutiner för anmälningsförfarandet till utbildningen, beräkna kommunens initiala utbildningskostnad per elev samt göra upp en handlingsplan för hur undervisningsformen kan förverkligas.

Enligt uppdraget ska arbetsgruppen inkomma med en mellanrapport inom maj 2020.

Arbetsgruppen fortsätter sitt arbete fram till oktober 2020 varefter gruppen inkommer med en slutrapport till landskapsregeringen.

2. Beskrivning av arbetssätt och metoder

Arbetsgruppen har under perioden december 2019 - maj 2020 haft 6 möten. Arbetsgruppen har dessutom haft ett online möte den 7 maj med representanter från Vasa Arbis och Vaasa opisto, som bedriver grundskoleutbildning för andra än läropliktiga på svenska respektive finska.

Arbetsgruppen har haft kontakt via e-post och telefon med Närpes stad/ Svenska Österbottens folkakademi och tagit del av deras läroplan samt med det finskspråkiga arbetarinstitutet i Jakobstad och med Borgå folkakademi som ordnar svenskspråkig utbildning i Borgå.

3. Definition av målgruppen

Enligt LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola har en person vars hemkommun är på Åland, har passerat läropliktsåldern och saknar ett avgångsbetyg från grundskolan, rätt att avlägga delar av grundskolans lärokurs eller hela lärokursen.

Läropliktsåldern börjar höstterminen det år ett barn fyller 7 år (i särskilda fall 6 år) och läroplikten upphör då eleven uppfyllt den skyldighet som läroplikten innebär, eller senast efter 10

år (i särskilda fall 11 år). En person som fyllt 18 år och saknar ett avgångsbetyg från grundskolan har från och med den 1 augusti 2021 rätt till grundskoleutbildning för andra än läropliktiga.

Grundskoleutbildning för andra än läropliktiga vänder sig till de ungdomar som fullgjort läroplikten men inte erhållit avgångsbetyg från grundskolan. Det handlar oftast om ungdomar som flyttat till Åland i slutskedet (årskurs 7 - 9) i den grundläggande utbildningen och inte hunnit få avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen under läropliktstiden. Det är unga vuxna i åldern 17 – 25 år som inte kan, på grund av sin ålder, delta i utbildningen för läropliktiga men de behöver ett avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen och studiefärdigheter för att fortsätta studera på gymnasialstadiet.

Målgruppen är också andra vuxna med invandrarbakgrund, som på grund av sin svaga grundutbildning har behov av i synnerhet undervisning i inledningsskedet i den grundläggande utbildningen, såsom läs- och skrivfärdigheter och matematiska färdigheter, och/eller som behöver ett avgångsbetyg för att kunna söka till fortsatta studier.

Förutom inflyttade och sent anlända till grundskolan finns även grundskoleelever som av någon anledning avbrutit eller som inte fullgjort sin läroplikt med ett godkänt avgångsbetyg, utan avslutar grundskolan med endast ett skiljebetyg.

4. Organisering

I § 39 i LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola står det att en person som har sin hemkommun på Åland enligt lagen om hemkommun, har passerat läropliktsåldern och som saknar ett avgångsbetyg från grundskolan har rätt att avlägga delar av grundskolans lärokurs eller hela lärokursen. Kommunerna är från och med januari 2021, ansvariga för att grundskoleundervisning ordnas för en kommuninvånare som passerat läropliktsåldern. Kommunen kan i och med den nya lagen ordna grundskoleutbildning för andra än läropliktiga själv eller i samarbete med andra kommuner eller genom att köpa utbildningstjänster från en offentligt finansierad skola på Åland som av landskapsregeringen beviljats tillstånd att bedriva grundskoleutbildning för andra än läropliktiga.

I arbetsgruppens uppdrag ingår att utarbeta ett förslag till struktur och organisation för ett interkommunalt samarbete kring en grundskoleutbildning för personer som fullgjort läroplikten.

Arbetsgruppen kommer i slutrapporten att redovisa ett förslag på struktur och upplägg för en grundskoleutbildning för personer som fullgjort läroplikten, som kan förverkligas inom ramen för Ålands folkhögskolas verksamhet och som kan erbjudas till de kommuner som väljer att köpa utbildningstjänsten för sina kommuninvånare. Förslaget gäller i första hand slutskedet.

Arbetsgruppen kommer också i slutrapporten att ge förslag på hur och var läskunnighetsskedet och inledningsskedet skulle kunna förverkligas.

5. Närmare beskrivning av de tre olika skedena

Grundskoleutbildningen för andra än läropliktiga är indelad i läskunnighetsskedet, inledningsskedet och slutskedet. Studierna i läskunnighetsskedet och inledningsskedet motsvarar årskurserna 1–6 i grundskolan. Studierna i slutskedet motsvarar årskurserna 7 - 9 i grundskolan.

Om eleven saknar läs- och skrivfärdigheter eller om färdigheterna är bristfälliga kan eleven starta i läskunnighetsskedet. Läskunnighetsskedet syftar till att ge eleven grundläggande

elementära läs- och skrivkunskaper samt grundläggande numeriska färdigheter. Undervisningen i läskunnighetskedet omfattar minst 27 kurser varav 23 är obligatoriska kurser. Minst 6 valfria kurser ska erbjudas.

Utbildningen i inledningsskedet omfattar:

- svenska som andraspråk
- engelska
- matematik
- samhällskunskap och kulturkännedom
- miljö- och naturkunskap
- hälsokunskap

Dessutom ska det ingå elevhandledning och handledning i arbetslivsfärdigheter i inledningsskedet. Inledningsskedet omfattar minst 38 kurser varav 34 är obligatoriska kurser. Minst 10 valfria kurser ska erbjudas.

Om eleven redan har tillräckliga kunskaper och färdigheter, kan studierna inledas i slutskedet utan inledningsskedesstudier.

I slutskedet ingår kurser i:

- svenska, alternativt svenska som andraspråk
- engelska
- matematik
- religions- och livsåskådningskunskap
- historia
- samhällskunskap
- biologi
- geografi
- fysik
- kemi
- hälsokunskap
- idrott

Slutskedet omfattar 39 obligatoriska kurser. Minst 10 valfria kurser ska erbjudas. Eleven ska välja minst 46 kurser, om hen genomför hela lärokursen för slutskedet.

Eleven har rätt till elevhandledning och handledning i arbetslivsfärdigheter i inlednings- och slutskedet.

I grundskoleutbildningen för andra än läropliktiga ska eleven kunna

- fullgöra grundskoleutbildningens hela lärokurs
- genomföra alla studier eller delar av studier som ingår i inledningsskedet
- genomföra alla studier eller delar av studier som ingår i läskunnighetskedet
- avlägga läroämnena eller delar av läroämnena i den grundläggande utbildningen i form av kurser

Utgångspunkten i grundskoleutbildningen är att eleven bygger vidare på sina tidigare kunskaper och färdigheter, sin livserfarenhet och eventuella parallella studier. Därför är det bra om undervisningsutbudet innehåller valfrihet och alternativ som möjliggör studier i olika livssituationer.

Elevens studieväg utarbetas flexibelt och individuellt med beaktande av tidigare utbildning och arbetserfarenhet som eventuellt räknas till godo i studierna. Sådana tidigare slutförda studier eller på annat sätt förvärvat kunnande som motsvarar målen för och det centrala innehållet i läroplanen ska identifieras och erkännas. Elevens utgångsnivå ska bestämmas och utbildningsanordnaren och eleven ska tillsammans utarbeta en individuell studieplan.

Lärokursen för läskunnighetskedet samt inlednings- och slutskedet omfattar sammanlagt högst fyra år. Den som studerar på heltid ska avlägga studierna inom högst fem år.

En kurs omfattar 28 timmar. I närundervisning ska minst 40 minuter per timme användas för undervisning. Utbildningen kan helt eller delvis ordnas som distansundervisning.

Eleven har rätt att inkludera delar av andra studier och/eller delar av andra utbildningsanordnarens utbildningsutbud i den individuella studieplanen på det sätt som utbildningsanordnaren beslutar.

Bedömningen i läskunnighets- och inledningsskedet är enligt bedömningsskala godkänd/underkänd och bedömningen i slutskedet är enligt bedömningsskalan 4 – 10 utgående från läroplanen för grundskolan på Åland.

När eleven har genomfört slutskedet kan eleven söka till gymnasie- eller yrkesutbildning.

6. Förslag till timfördelningsplan

I grundskoleutbildningen för andra än läropliktiga består studierna i de olika skedena av obligatoriska och valfria kurser i olika läroämnen. Timfördelningen anger minimiantalet kurser i de olika ämnena eller ämnesgrupperna. Eleven deltar i obligatoriska kurser enligt timfördelningen och i valfria kurser enligt utbud och val.

Eleven har rätt till elevhandledning och handledning i arbetslivsfärdigheter i inlednings- och slutskedet. Främmande språk och kurs i datakunskap och användning av digitala verktyg ska erbjudas som valfria kurser.

Vid uppgörandet av förslagen till timfördelningsplaner har arbetsgruppen utgått från rikets förordning (422/2012, ändrad genom 135/2017) och anpassat innehållet så att det följer den åländska lagen om barnomsorg och grundskola (2020:32).

Läskunnighetsskedet omfattar 23 obligatoriska kurser och minst 6 valfria kurser. Eleven ska välja minst 27 kurser, om hen genomför lärokursen för läskunnighetsskedet.

Timfördelningsplan för läskunnighetsskedet

23 obligatoriska kurser och 6 valfria kurser

	Obligatoriska kurser	Valfria kurser
Språk, sammanlagt minst	20	----
Svenska alternativt svenska som andraspråk	20	----
Engelska		---
Främmande språk		---
Matematik	3	----
Religions- och livsåskådningskunskap		----
Samhälls- och naturvetenskapliga ämnen		
Historia		---
Samhällskunskap		---
Naturvetenskapliga läroämnen		
Fysik		----
Kemi		----
Biologi		----
Geografi		----
Hälsokunskap		----
Idrott		---
IKT		---
Elevhandledning och handledning i arbetsfärdigheter		
Andra för grundskoleutbildningen lämpliga ämnen, minst		---
Erbjudna valfria kurser, minst		6
Sammanlagt minst	27	

Inledningsskedet omfattar 34 obligatoriska kurser och minst 10 valfria kurser. Eleven ska välja minst 38 kurser, om hen genomför lärokursen för inledningsskedet.

Timfördelningsplan för inledningsskedet

34 obligatoriska kurser och 10 valfria kurser

Ämnesgrupp eller läroämne	Obligatoriska kurser	Valfria kurser
Språk, sammanlagt minst	21	---
Svenska alternativt svenska som andraspråk	17	---
Engelska	4	---
Främmande språk		---
Matematik	5	---
Religions- och livsåskådningskunskap		---
Samhälls- och naturvetenskapliga ämnen		
Historia	1	----
Samhällskunskap och kulturkännedom	5	----
Naturvetenskapliga läroämnena		
Miljö- och naturkunskap	1	----

Hälsokunskap	1	---
IKT		---
Elevhandledning och handledning i arbetslivsfärdigheter		
Andra för grundskoleutbildningen lämpliga ämnen, minst		---
Erbjudna valfria kurser, minst		10
Sammanlagt minst	38	

Slutskedet omfattar 39 obligatoriska kurser och minst 10 valfria kurser. Eleven ska välja minst 46 kurser, om hen genomför lärokursen för slutskedet.

Timfördelningsplan för slutskedet

39 obligatoriska kurser och 10 valfria kurser

	Obligatoriska kurser	Valfria kurser
Språk, sammanlagt minst	20	---
Svenska alternativt svenska som andraspråk	12	---
Engelska	8	---
Främmande språk		
Matematik	8	---
Religions- och livsåskådningskunskap	1	---
Samhälls- och naturvetenskapliga ämnen	3	
Historia	1	---
Samhällskunskap	2	---
Naturvetenskapliga läroämnen		
Fysik	1	---
Kemi	1	---
Biologi	1	---
Geografi	1	---
Hälsokunskap	1	---
Idrott	1	---
IKT		---
Elevhandledning och handledning i arbetslivsfärdigheter	1	
Andra för grundskoleutbildningen lämpliga ämnen, minst		---
Erbjudna valfria kurser, minst		10
Sammanlagt minst	46	

7. Rutiner för anmälningsförfarande till utbildningen

Arbetsgruppen föreslår att den person som är i behov av grundskoleutbildning eller personens företrädare ska göra en anmälan om behovet till personens hemkommun, eftersom det är kommunerna som är ansvariga för att grundskoleutbildning ordnas för en kommuninvånare som fullgjort läroplikten. Ett annat alternativ är att anmälan görs till skoldirektören i det skoldistrikt dit personen hör. En anmälan till utbildningen ska kunna göras kontinuerligt under året.

Utbildningsanordnaren fastställer utbildningens starttidpunkt, sista ansökningsdag till utbildningen samt minimiantalet deltagare som krävs till utbildningen för att den ska vara ekonomiskt genomförbar.

Kommunen kan antingen välja att köpa utbildningstjänster för personen eller ordna utbildningen i kommunens grundskola. Om kommunen väljer att köpa utbildningstjänsten ska utbildningsanordnaren kontaktas. Utbildningsanordnaren ansvarar för att personens tidigare kunnande kartläggs och att en studieplan görs upp utifrån kartläggningen. Eleven (tillsammans med utbildningsanordnaren) väljer i samband med uppgörandet av den individuella studieplanen i vilket skede studierna inleds. Om personens språkkunskaper behöver utredas ska utbildningsanordnaren ordna ett språktest. På basen av studieplanen görs en kostnadsberäkning som meddelas hemkommunen.

8. Kostnadsberäkning

Arbetsgruppen har gjort en kostnadsberäkning för undervisningen. Grundskoleutbildningen för andra än läropliktiga är indelad i kurser (se närmare i avsnitt 5). En kurs omfattar 28 lektioner. Kostnadsberäkningen avser undervisningskostnaden för en kurs.

Utgående från lärarlöner på Ålands folkhögskola och i Mariehamns stad fick arbetsgruppen fram tre olika pris/lektion beroende av lärarens utbildning:

1. En lärare med högre högskoleexamen vid Ålands folkhögskola kostar 66,19 euro/lektion
2. En lärare med lägre högskoleexamen vid Ålands folkhögskola kostar 60,22 euro/lektion
3. En lärare med klasslärarbehörighet i Mariehamn stad kostar 64,76 euro/lektion

Ett medelpris per lektion blir ca. 63,72 euro $(66,19+60,22+64,76/3)$

En kurs omfattande 28 lektioner kostar: $28 \times 63,72 = 1784,25$ euro/kurs

I en kurs med 10 deltagare blir kostnaden per elev för undervisningen 178,42 euro.

I en kurs med 5 deltagare blir kostnaden per elev för undervisningen 356,85 euro.

Förutom undervisningskostnader tillkommer kostnader för kartläggning av elevens tidigare kunnande och uppgörande av en studieplan för eleven där tiden uppskattas till ca. 1 - 2 timmar. Andra kostnader som tillkommer enligt lagen är kostnader för läroböcker och andra läromedel, arbetsredskap och arbetsmaterial. Till de studiesociala förmånerna som eleven har rätt till, hör också en avgiftsfri måltid /arbetsdag för de som studerar på heltid samt ersättning för transport från bostaden till skolan om färdvägen är längre än 5 kilometer.

Enligt uppgift erhåller en utbildningsanordnare i riket en summa på **288,85 euro/kurs/elev** i statsandel för max 100 kurser/elev. I priset på 288,85 euro ingår undervisning, studiehandledning, undervisningsmaterial, en måltid/arbetsdag för heltidselever samt lokalhyra.

Arbetsgruppens förslag på hur en finansiering kunde fördelas mellan landskapsregeringen och kommunerna grundar sig på det system som används i riket (se ovan). För Ålands del skulle landskapsregeringen bistå med en särskild landskapsandel som motsvarar statsandelen i riket som betalas ut per kurs per elev. Den särskilda landskapsandelen föreslås betalas direkt till Ålands folkhögskolan utgående från antalet anmälda till utbildningen. De kostnader som överstiger den särskilda landskapsandelen fakturerar folkhögskolan till kommunerna. Om kommunen själv väljer att ordna utbildningen i egen regi betalas den särskilda landskapsandelen direkt till kommunen.

Yttrande om förverkligande av en grundskoleundervisning för personer som fullgjort läroplikten-mellanrapport.

En grundskoleutbildning för personer som fullgjort sin läroplikt ska förverkligas enligt den nya barnomsorgs- och grundskolelagens kap 8, Del III (2020:32)

Utbildningsavdelningen önskar ett yttrande över den mellanrapport som en arbetsgrupp lämnat i maj 2020.

Generella kommentarer

En grundskoleutbildning för andra än läropliktiga på Åland är ett framsteg. Att som vuxen behöva gå på Kom-vux i Sverige eller på annat håll har gjort det mycket opraktiskt, dyrt och krävande för ålänningar att i efterhand skaffa sig en grundskoleexamen. Ett åländskt grund-vux är välkommet.

Målet med utbildningen är att ge ålänningar möjligheten till fortsatta studier vid gymnasium och yrkesutbildning.

Det är också ändamålsenligt att ett åländskt grund-vux förverkligas genom ett samarbete mellan de åländska kommunerna.

Specifika kommentarer

Kapitel 3. Definition av målgrupp

- Målgrupperna är väl definierade. Sannolikt blir vuxna med invandrarbakgrund den största gruppen.
- De som har anpassade lärokurser i högstadiet och som vill skaffa sig vanliga grundskolebetyg behöver få sina ämnesanpassningar bortlyfta. Denna avlyftning bör endast ske efter att en utredning har gjorts på samma sätt som görs för avlyftning av anpassade kurser i grundskolan idag. Pedagogiska utredningar och psykologintyg kan bli nödvändiga. Den instans som anpassat lärokurserna ska också kunna lyfta anpassningen. Att ha anpassade kurser i högstadiet ska inte vara en återvändsgränd. Antalet fd elever som kan komma ifråga blir sannolikt mycket litet. Grund-vux kan inte ha specialklassundervisning.

Kapitel 4. Organisering

- Ett samarbete mellan kommunerna är nödvändigt. Ålands Folkhögskola är en lämplig arrangör av dessa utbildningar.

Kapitel 6. Förslag till timfördelningsplan

- Det är viktigt att man i studierna vid ett åländskt grund-vux har möjligheten att få tidigare studier validerade och tillgodoräknade. Det förkortar studierna för individen och minskar kostnaderna för samhället. Om det är möjligt kan man inom ramen för valfria kurser tänka sig att den studerande får möjlighet att tentera ett språk som hen tidigare haft som hemspråk.
- I den kommande läroplanen för idrott är det viktigt att friskvårdsaspekter dominerar. Att få prova på olika träningsformer kan bli en viktig inträdesbiljett till ett hälsosammare liv.

- I en utbildning av detta slag är det viktigt att det planeras för att kunna ha distansstudier i betydande omfattning.

Kapitel 7. Rutiner för anmälningsförfarande till utbildningen

- Det är praktiskt att anmälan till utbildningarna görs till skoldirektören eller motsvarande tjänsteman i kommunen eller skoldistriktet.
- För att starta en grupp krävs 10 anmälda på fastlandet. Man kan räkna med att det blir avhopp under dessa utbildningar. Att starta en utbildning med allt för få deltagare blir orimligt dyrt. Förslagsvis startar man ingen utbildning med färre än 9 deltagare. Detta krav bör kunna omprövas om det visar sig att det inte startar några utbildningar på grund av för få anmälda.

Kapitel 8 Kostnadsberäkning

- Det är rimligt att de åländska kommunerna får samma nivå på stödet från landskapsregeringen som kursanordnare på fastlandet får från staten.

Ålands landskapsregering

registrator@regeringen.ax

Hänvisning ÅLR 2020/4416 remiss nr 39

Utlåtande från Kumlinge kommun (diarienumr 556/2020)

Ärende: Kumlinge kommuns synpunkter på förslag till ny landskapsförordning om barnomsorg och skola

Allmänt:

Den nya landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola som träder ikraft den 1 januari 2021 innehåller fullmakter i drygt 20 paragrafer.

Kumlinge kommun omfattar och understöder förslaget till förordning med undantag för detaljkommentarer nedan.

Kommentarer:

4 § Distansundervisning. Avtalen (UKTA) behöver kompletteras med ersättning för övervakning av distansundervisning så att kommunerna inte ska betala dubbellön åt den övervakande läraren samt åt den lärare som undervisar på distans

16 § Daghemsföreståndare. Kravet på ett mer omfattande behörighetskrav för daghemsföreståndaren kräver fortbildning som medför ökade kostnader.

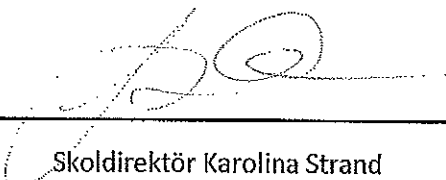
25 § Rektor och skolföreståndare. Behörighetskravet för skolföreståndare likställs behörighetskravet för rektor, höjd kompetensnivå kräver fortbildning som medför ökade kostnader.

33 § Elevassistent i grundskolan. Kumlinge understöder NÅHD:s svar, dvs:

”För elevassistenter i grundskolan skall ha en lämplig utbildningsnivå, medan barnomsorgens assistenter (§ 23) krävs en utbildning på gymnasienivå som är lämplig för uppgiften. Här behövs samma skrivningar för barnomsorg och skola.”

35 § Utbildningsstadga. Utvärdering av hemundervisning och förverkligandet av grundskoleutbildning för andra än läropliktiga kunde förenhetligas mellan alla skoldistrikt som gemensam del i alla distrikts utbildningsstadga (Samma som NÅHD:s remissvar)

Kumlinge den 31 augusti 2020

Skoldirektör Karolina Strand